احمد جواد

ییلدیزك صوكی

بش پردەلك تیاترو پیەسیدر

حادثات ارتجاعیەیی وعبدالحمیدك خلعنی مصوردر.

درسعادت

(ژرایر - کتەنون) مطبعەسندە طبع اولنمشدر

١٣٢٥

يلديزك صوكى

بش پردەلك تياترو پيەسيدر
وقعه استانبولده جريان ايدر

اشخاص :

عبدالحميد	الماس اغا
غياث لدين	قادر »
عبدالرحمن	درخشان
مقصودبك	ايكى انكليز قادينى
صولاقزاده مدحت بك	» انكليز
درويش حدتى »	كنعان
ابراهيم كمال »	سامى
ابراهيم حقى »	جميل
خواجه قاسم افندى	قاهر پاشا
اسماعيل بك	حيدر
حازم چاوش	جعفر
حمدى چاوش	مبعوثلر
كاظم پاشا	اغالر
قپلان بك	غارصونلر
امجدبك	مرتجع عسكرلر، آوجيلر، اونباشيلر، چاوشلر
سعادبك	خلق

برنجی پرده

###ییلدیزده مصاحب الماس آغانك دائره سنده

برنجی مجلس [الماس آغا یالکز]

الماس آغا — نفرت ایدییورم ؛ عموم بیاضلردن نفرت ایدییورم ؛ چونکه اونلر بزی ، حبشیلری انسان یرینه قومیورلر . حبشی ، زنجی نه ؟ اونلر نظرنده مادةً ومعناً ناقص ، هیچ بر بیوك ایشه غیر مستعد بر مخلوق . بقالم حقیقةً بر حبشینك بیوك ایشلره استعدادی وارمیدر ، یوقمیدر ؟ بو بر تجربه بلکه ده مثلی نامسبوق بر تجربه اوله جق !

هله حونلر ... پادشاهلرمزه ایتدکلری اعتراضلرك الك بیوکی حبشیلرك ، سیاه کوله لرك النده تربیه ایدلمه لریدر . « بر سیاه کوله نك ماهیتی ، اهمیتی نه که تربیه ایتدیکی بر پادشاهه معالیٔ لازمه نی ناصل اکتساب ایتدیره بیلسین ؟ » دیورلر ، ایشته بوکا قیزارم ! چونکه بزه میمون تربیه سندن دها مشکل بر وظیفه افراز ایدییورلر ، صوکره ده صبر و توکل ایله ، هر درلو حقارتلره ، بوتون اذواقدن محرومیتلره قاتلانه رق کوردیکمز خدماته تزییف ایله ، استحقار ایله مقابله ایدییورلر .

اوح ، بوتون بو آجیلرك انتقامنی آله جغم ، همده اویله آله جغم که بتون دنیا حیرتده قاله جق !

جونلر ، سز کوره جکسکز ؛ اوتوز بوقدر سنه دن بری هر درلو فداکارلقلره مقابل قزاندغه موفق اولدیغکز حریتکزی هنوز آزاد اولمامش بر سیاه کوله بر هفته دن اول کاملاً محو ایده جکدر . (اوشاق ابراهیم کمال بکی اخبار ایدر .)

ایکنجی مجلس

الماس آغا — ابراهیم کمال بك

الماس آغا — صفا کلدیکز ، بك افندی ! سزی صبرسزلقله ، مراق ایله بکله یوردم . واقعا سزك کبی ذکا ومهارتیله شهرتشعار بر ذاتك درعهده ایتدیکی بر ایش حقنده الك جزئی بر امیدسزلکه دوشمك قطعیاً جائز اوله ماز . فقط (قارشیسنده کی چالار ساعته باقه رق) یا کلمیورسه م اللی اوچ دقیقه کچ قالدیکز . ایشته بو تأخر بنی مراقه دوشوردی . شیمدی ایسه الحمدلله چهره کزك ابتسام وانشراحندن

موفقیتکزی آکلامق هیچ کوچ دکلدر . [بر جواب بکلر کبی توقف ایدر]

ابراهیم کمال بك — موفقیتك قطعی اولهجغنی طبیعی . بوکون ، جنازه آلاینك اوقدر هیجانلی و مهیب اولمسندن آکلایکزده آکلامشسکزدر . بوتون خلق جون دیدیککز حریفلرك تماميله علهینه دوندی ؛ طلعتلری کاتلرینك، انورلرك ، نیازیلرك بیله اسملری قهر ونفرین ایله یاد ایدیلیور . آرتق اونلردن هیچ بینك اسمنی اعتدال دمله دیکلهمکه کیمسهنك تحملی قالمامش ایدی . هرکس ، بلا استثنا ، حتی جمعیت منسوبینی ، حسن سهمینك جمعیت طرفندن قتل ایتدیرلمش اولدیغنه اینانیور و جمعیته لعنتلر یاغدیریور .

زواللی حسن سهمی ، جمعیتی ییقمق ایچون جانمی بیله فدایه حاضرم دیوردی ؛ او حالده امید ایدهرزکه اوغرادیغی فجیع موتدن بزی عفو ایلر . اینه جمعیت کاملاً ییقیلهجق ، روحی البته بونتیجه‌یی کورهجك و آرامزدن ابدیاً آیرلدیغندن متألم دکل ، ممنون اولهجقدر .

الماس آغا — بوکون سزی پك متحسس کورویورم ، بك سز فرانکجه بیلیرسکز ؛ فرانکلرك متین برضرب مثللری واردر : « نتیجه وسائطی معذور قیلار » ایشته بو ضرب مثلی دائما عقلده طوتمالی . متأثر کوشه‌مکه یوز طوتدیغی، روحمزه ال اوفاق برضعف ومرحمت کلدیکی زمان مقصدمزك بیوکلکنی خاطرمزه کتیرملی یزکه اوکسان قوت ومتانتی اعاده ایده‌بیله لم .

اوت ، تصدیق ایدرم ، حسن سهمی صوك درجه جمعیته دشمن ایدی ؛ لکن سزه دوست اولهسی آنجق سزی حریتك ال بیوك مدافعلرندن ظن ایتدیکی ایچون ایدی ، یوقسه سزجه مقصد اصلینك حکومتی الده ایتمك اولدیغنی بیلسه ایدی ، هله استبداددن چکنمه‌یه‌جککزه واقف اولسه ایدی جمعیتدن زیاده سزه ، صولاقزاده‌یه ، مقصود بکه دشمن اولوردی . درویش حدتی حقنده ناصل بر فکر مستحقر بسله‌دیکی البته نظر دقتکزی جلب ایتمش ایدی . حتی صولاقزاده ایله آره‌سی ایجه آچلمش ایدی ؛ آزادکی غزته‌سنه‌کی پاره‌سنی قوپاره‌بیلسه ایدی تماميله اوغزته‌دن آیریله‌جقدی . حاصلی حسن سهمی بزم شو زمانده دوستمز اولمقله برابر پك آز زمان صوکره مدهش ومفرط بر دشمنمز کسیله‌جکنده شبهه یوقدی . بو آدمی اولدیرتمکله ایکی مهم فائده استحصال ایتمش ، بر طاش ایله ایکی قوش اورمش اولیورز . بر طرفدن عموم

خلق جمیتك علیهنه چویردك ، او برطرفدنده مستقبل بر دشمندن قورتولدقه بونی دوشونمك بیله آرتق جائز دكل ؛

سز چانوشلرله نه‌یاپه‌بیلدیككزی آكلاتكز طابورلرالده ایدیلیورمی ؟

ابراهیم كمال — حقكز وار ، بونده بزی طابورلردن ماعدا هیچ برمسئله اشغال ایتمه‌ملیدر . چانوشلری پاره‌ایله الده ایده‌بیله‌جكمی تخمین ایدییوردم . یاكلادیغمی آكلادم ؛ فقط عموم طابور افرادینك ، یاخود بویوك برقسمنك نه‌صل الده ایدیله‌بیله‌جكنی شمدیدن كسدیرمك قابل اوله‌ماز .

الماس آغا — اویله‌بر طور ایله سویله‌یورسكزكه كورن امیدسزلككزه حمل ایده‌جك : بیلیرسكزكه شوكتمآب افندمز هیچ برفداكارلقدن چكنمیور : ایجاب ایدرسه برنفره یوز ، ایكیوز ودها زیاده لیرا ویره‌بیلیر . سز طبیعی چانوشلرله مذاكره ایدركن بومیذولیت انعام واحساندن بحث ایتمكدن كری قالمدیكز ، دكلی ؟

ابراهیم كمال — البته ؛ پاره‌دن بحث اولمامه آوجی طابورلرندن برنك نفر بیله بولمق قابل اولمایه‌جغنه امین اولمالیسكز . فقط چانوشلر دیوركه ، منسوب اولدیغمز طابورلری پاره ایله الده ایتمك وخارجه هیچ برصیزنتی ویرمه‌مك قابل ، لكن دیكر طابورلر و آلایلر نه‌صورتله اقناع اوله‌بیله‌جكدر ؟ بو ، حقیقةً بویوك برعقدهٔ اشتباهدر . واقعا ، (اتحاد محمدی) یلانی عموم عساكری واكثریت خلقی شریعت طلبنه ایبدن ایی‌یه تهیئه ایتمشدر . (آتش) غزته‌سی استانبولده اون بش بیكدن زیاده صاتیلیور . طشره‌یه‌ده بیكلرله كوندریلیور ؛ بونكله برابر قیام كونی هركسك سلاحنی آلوب دعوت اولنه‌جغی طرفه قوشه‌جغی مشكوك .

الماس آغا — آتش ، ترازی ، آزادكی غزته‌لرینك تأثیراتی سزك تخمین ایده‌مدیككزدن پك زیاده فضله‌در . هله جدی و آغر باشلی كچینن دیكر بر غزته‌ده خلقی لهمزه چویرمكدن خالی قالمامقده‌در . بوكون عموم استانبولده اتحاد وترقی جمعیتنه وتأسیس ایتدكلری مشروطیت اداره‌یه صادق وممنون قالمش اون بیك كشیدن زیاده انسان یوقدر ، حال‌بوكه اونلرده قورقودن سلاحه صارلمق دكل آغزلرینی بیله آچه‌مایه‌جقلردر . سز آوجی طابورلرینی الده‌ایدیكز ، اوست طرفنه قاریشماییكز .

ابراهیم كمال — آوجی طابورلری عرض ایتدیكم كبی پاره قوتیله الده

دیمکدر . درت چاوش ، تنبیهم اوزره ، زه‌ده ایسه بورایه کله‌جکدر ؛ سزده بالذات اونلرله قونوشه‌بیلیرسکز . (اوشاق آیده‌کیلری اخبار ایدر)

اوچنجی مجلس

اولکیلر — مقصود ، صولاقزاده ، درویش حسنی

مقصود — هرشی یولنده . نظیف حبوری وجزیل ملانك همتیله بك بك چوق صوقتا الده ایدلدی . برقاچ مدرسه‌یه برمقدار پاره طاغیدیله‌جق اولورسه بیکلرله طلبهٔ علوی اجرای تشویقاته سوق ایده‌بیلیرز . آلبربو احمد ضیایه ایکنجی مکتوبی بش‌یوز لیرایه یارین نشر ایده‌جکدر ؛ اوبرکونده آزادکی غزته‌سی ترجمه‌سنی ستونلرینه نقل ایلیه‌جك . (مجاهدهٔ قومیه) یازلدیغی زمان افکار عمومیه اتحاد وترقینك لهنده ایدی ، شمدی ایسه تماملیه علیهنده اولدیغی ایچون بوسفرکی نشریات بویوك برتأثیر اجرا ایده‌جکدر . آرتق اتحاد وترقینك مقصدی مسلمانلغك محوی وشریعتك رفع والغاسی اولدیغنه هرکسی اسناندیرمق قابل اوله‌جقدر .

آتش غزته‌سی‌ده یارینندن اعتباراً اتحاد وترقینك الك ایلری کلن اعضاسنی دین وملت خائنی اوله‌رق علناً تشهیره باشلایه‌جقدر .

الماس آغا — اعلا ، اعلا . سزك همکزدن جداً اوبله همتلر بکله‌نیر . (صولاقزاده‌یه) سز ، بك افندی ، احوالی ناصل کوریورسکز ؛ موفق اوله‌جغمزه امنیتکز واردر ، دکلمی ؟

صولاقزاده — یوزده یوز امنیتم وار . محررلرم لغت کتابلرینك الك زهرلی کلمه‌لری استعمالده مسابقه ایدییورلر . اتحاد وترقینك علیهنه الك مدهش ، الك کستاخانه‌طعن وتشنیعاتی یاغدیرمقدن اصلا احتراز ایتمه‌یورز . خلق آزادکی‌یی ، آتشی قاپیشیور : هرکس شواتحاد وترقی رذیللرینك ، شرف سوقاغی خذله‌سنك نه‌یکی حناتلر ایشله‌دیکنی اوکرنمك ایچون درت‌کوزله غزته‌لرمزی بکله‌یور ! دون ، محترم ، آق صقاللی برقائمقام آتشك اداره‌سنه کیتمش غزته‌نك کیچ قالمسندن طولایی ، بوغاز ایچی قان آغلایور دیمش ایدی . بزده هر کون یکی برانهامی ایجاد واعلان ایدییورز ؛ هله اوخربدن الدهایتدیکمز وثیقه‌فرانسه‌یی‌ده کندیمزه جلب ایتدی ، کامل پاشانك سقوطی ایسه انکلیزلری اغضاب ایتمش ایدی . آرتق موفقیت تامه‌دن قطعیاً امین اوله‌بیلیرز . یالکز ایجاب ایدن وسائطك سرعتله تدارك وتوزیعنه احتیاج قطعی واردر .

الماس آغا — یوز بیك لیرا دون عثمانلی بانقه سندن آلدیرلدی . بوکون یوز بیك لیرا دها قازمیری بك کتیره جکدر ؛ پاره کلدیکی کبی شهزاده غیاث الدین افندی یه معلومات ویره جك وایجاب ایدنره همان توزیعه باشلانه جقدر . بو مبالغ یتشمزسه بر میلیون لیرایه قدر صرفه مأذونز . سزك حصه کز ، امین اولکز ، اومدیغکزدن پك فضله اوله جقدر . اولجه آلدیغکز اون بیك لیرادن بشقه بوکون اون بیك لیرا دها آله جقسکز . حرکتدن صکره ده هر بریکزه یکرمیشر بیك لیرا اکرام اولنه جقدر .

هله مناسبك مهملری سزه توجیه اولنه جقدر . ابراهیم کمال بك ، خارجیه ، مقصود بکده چوقدن بری آرزو ایتدیکی مالیه نظارتنه وپك آز صکره صدارته کتیریله جك ؛ مدحت بك آنقره ولایتنه کوندریله جك ؛ حدتی بکده ارزو ایده جکی بر ولایته تعیین اولنه جق . نظیف جبوری ، حزبل ملا وسائر اصدقا هر بری برصورتله تلطیف ایدیله جك . استقبال سزك وعموم عونه من ایچوندر .

هپ بردن — سایه کزده افندم ، اه عمرلر ویرسون .

الماس آغا — حدتی بك افندی یه صورت مخصوصه ده مجبور تشکرز ؛ طوغریسی همتلری مشکور اولسون : آرزکا وترتیبی اولان اتحاد محمدی جمعیتی الکزیاده ایشمزه یارادی ویارایه جق . بزم خلقك روحی فرنکلرك دیدیکی کبی پسیقولوژیسنی حدتی بك کوزل تدقیق ایتمش ؛ اونلری تحریك ایچون روح دینك ماکنه لك هانکی نقطه سنه باصمق لازم کلدیکنی پك ای تقدیر ایلمش . اوت ، جاهل برخلقی تحریك ایتمك ایسترسکز ، دینك تهلکه ده اولدیغنه ایناندیرمغه چالیشکز .

مقصود — بودقیقه یی الك اول کشف وتیقن ایدن من غیرحد بنده کزم؛ حدتی بك برادرمزله مذاکره ایده رك اتحاد محمدی جمعیتك تأسیس وتشکیلی قرارلاشدیردق . بر کره بوفکر پیدا اولدقدن صوکره ایلری یه کیتمسی ایچون اوبله مساعد بر زمین وزمان واردی که تحدید وتوقیفی بیله ایستسه نسه ممکن اوله مایه جقدی . شمدی بیکلرله مکتوبلر آلیور ، قریه لر ، قصبه لر ، شهرلر اهالیسی مراجعت ایدییور ، شیخ افندی حضرتلرینك (حدتی یی کوستره رك) بر امرینه تابع اولدقلرینی بیان ایدییورلر .

حدتی — خلقك وآنده ناصل برغلیان وهیجان ایچنده بولندیغنی تصور

ایده‌مزسکز . صباحدن آقشامه قدر زیارتلردن بش دقیقه وقت بوله‌مایورم . غزته‌نك یازیلری تمامیله مریدان طرفندن تمهد ایدلمشدر . طابورلاماملرینك اکثری ، باش‌چاوشلر ، بلوك امینلری ، چاوشلر ، نفرات فوج فوج الهی اویمکه شتابان اولیورلر . مجلس مبعوثان دینلدیکی زمان مسلمانلغی رفع ایچون اجتماع ایتمش بر هیئت ابالیس آکلایورلر . بزم دینمزك احکامی غایت قطعی ومعین اولدیغندن مذاکره‌یه مشاوره‌یه نه لزوم واردر ، دیورلر . بوراه ضلالتده نه درجه یویان اولورلرسه اولسونلر طبیعی فکرلرینی تصحیحه چالیشه‌جق بن دکلم .

بك چوق طابورلردن اوفق بر اشارتله جهاد مقدسه اشتراکه حاضر اولدقلری تأمینی آلدم . آنجق آوجی طابورلرینك باره قوتیله الده ایدلمسندن باشقه کوریله‌جك بر ایش قالمامشدر ، ظن ایدرم . شونیده عرض ایده‌یم که ایکی یوزی متجاوز آلایلی ضابطان الده‌در ، بوزواللی ومغدور آدملردن کوچك بر احسان اسیرکنمزسه ایی اولور .

الماس آغا — های‌های ، پاره صرفندن هیچ چکنمه‌یك . شوکتلی پادشاهمز بوخصوصده مأذونیت تامه ویرمشدر . ایشته شهزاده غیاث الدین افندیده کلیور . کندیسیله دها زیاده کوروشه‌بیلیرز .

(غیاث‌الدین کیرر ، النده بویوجك بر چانطه‌وار . عموم آیاغه قالقارلر چانطه‌یی ماصه‌نك اوستنه قورر . اوطورولور .)

دردنجی مجلس

اوالکیلر — غیاث‌الدین

غیاث‌الدین — پدرمك یانندن کلیورم ، جمله‌کزه سلام شاهانه‌یی تبلیغه مأمورم . غایت صیقی بر کتومیت ، اعتدال وتدبیر توصیه ایدییورلر .

مشروطیته مغایر کورنمه‌مك ، اجانبه قطعیاً تجاوز ایتمه‌مك الك برنجی شرطلردندر . سبب قیام آنجق مشروطیتك احکام شرعیه ایله تأییدی اوله‌جقدر . علناً مجلس مبعوثانی ایسته‌مه‌مك ، قانون اساسینك لغونی طلب ایتمك قدر تهلکه‌لی بر شی یوقدر . بوکون مشروطیتك کوکندن قطعی غایت مشکل وغیر موافقدر . کویا اتحاد وترقی جمعیتی مشروطیتمزی سوء استعمال ایدییورمش واحکام فقهیه وشرعیه‌مزی نظر اعتباره آلمایورمش ، عادات اسلامیه‌یی پامال استحقار ایدییورمش

كبی كورنمك الزم؛ طبیعی بورالری جمله كرچه بدیهیاتدن اولدیغندن دها زیاده لاقردی سویلهمك عبثدر .

(چانطه‌یی كوستره‌رك)

بو چانطه بانقنوطلرله طولودر : تام یوز بیك لیرا . ایكی كون صكره یوز بیك لیرا دها ویریله‌جكدر .

پاره صرفندن اصلا چكنمه‌یكز ؛ هدف دائما موفقیت اولمالیدر . بو مقصد تأمین اولندقدن صوكره فدا ایدلیه‌جك هیچ برشی یوقدر .

ابراهیم كمال — التفات شاهانه‌یه عرض شكران ومنتداری ایلرز . سایهٔ شاهانه‌لرنده كافهٔ تدابیرك لایقیله اتخاذ اولنه‌جغنه اصلا شبهه ایدلمه‌ملیدر . موفقیتده محققدر .

(اوشاق كیرر)

اوشاق — آوجی طابوروندن درت چاوش كلش ، نه امر ایدرسكز ؟

(الماس آغا — (غیاث الدینه) مساعده ایدرسه‌كز كلسینلر ، مسئله حقنده قونوشوله‌جق .

غیاث الدین — پك اعلا .

الماس آغا — سویله ، كلسینلر .

(اوشاق چیقار ، درت چاوش ایچری كیرر)

بشنجی مجلس

اولكیلر ، دردنجی آوجی طابوروندن درت چاوش .

غیاث الدین — (یانیانه درت صندالیه كوستره‌رك) بابایكیتلر ، اوطوركز ، صیقلمایكز ، دیمزده پادشاه ایله رنجبر بردر ؛ مسلمانلر هپ قارده‌شدر .

(چاوشلر اوطورورلر ، سكوت ایدرلر)

ابراهیم كمال — (چاوشلره) قرداشلر ، سوكلی پادشاهمزك سراینده اك سوكلی اك ذكی اوغلی غیاث الدین افندینك حضورنده بولونیورسكز ؛ آغا حضرتلریده افندمزك اعتماد ومحبتنی قازانمش اولان یكانه ذاتدر . بكارده اتش ، ترازی وآزادكی غزته‌لرینك مدیرلریدر .

دین ودولت ، نامردلر وملحدلرك اللری ارهسنده قالدی ؛ دینمزی دولتمزی هردرلو فاسد وغیر مشروع بدعتلردن ونامردلر ، ملحدلرك اللرندن قورتارمق لازمدر .

سزی، اوچی طابورلرینی اغفال ایتدیلر؛ مملکتی اصلاح، ترقیمزی تأمین ایده‌جکر دیدیلر، ایشته کوریورسکزکه بوطقوز ای ظرفنده کوندن کونه فنا کیدیورز؛ هیچ برطرفده آسایش وانتظام قالمادی؛ امور نافعه‌دن هیچ برینه باشلانه‌مادی؛ موجود اولانلرده یوز اوستی قالدی. بوقدر همتلرله باشلانیلان ومهم برقسمی اکمال ایدیلن حجاز دمیر یولی بیله فائده‌سز برحاله کتیرلدی؛ حتی ملحدلرك غزته‌لری بوخطك کاملاً ترك ایدلمه‌سندن بحثه‌قدر جرأت ایدیور. آناطولیده اهالی طوپراق ییور؛ عراقده قبائل؛ کردستانده عشائر اختلال ایتدی؛ تأدیب وتنکیللریچون هیچ بر تدبیر اتخاذ ایدیله‌مه‌یور. استانبولده قطعیاً اسایش قالمادی. اتحاد وترقی جمعیتی سزك سایه‌کزده برموفقیت تأمین ایتدکدن صکره ملتی کاملاً اونوتدی. آنجق کندی سفیل وسفیه اعضاسنه هر درلو مناصب توزیعیله اوغراشیور؛ اعانه‌لر جمعیله اشتغال ایدییور. ملتك پاره‌لرینی اسراف ایدییور.

بومضر مخلوقاتك مفسده‌لرینی یوزلرینه چارپمغه جسارت ایدنلری ده اولدیرتیورلر؛ ایشته حسن سهمی بك، اوزواللی شهید حریت اونلرك قربانی اولدی. بوحمیتلی وطنداش ساده عثمانلی دکل شانلی بر آرناوود ایدی؛ بوکون حسن سهمی‌یی اولدیرتنلر یارینده بتون حقیقی وحمیتلی وطنپرورانی اولدیرته‌جك اك مدهش مضر براستبدادی تأسیس ایلیه‌جکدر.

اهل اسلام آره‌سنه تفرقه صوقیورلر. بوتون عناصر اسلامیه‌یی هیچه صاییورلر، آنجق ترکلری اعلایه چالیشیورلر. حاصلی طقوز آیلق برمدت ترکلر ایچنده دولتی بیوك برشورش وفترنه ویردیلر، هر انتظامی بوزدیلر، هر ترقی‌یی محو ایتدیلر، هر قوتی ییقدیلر. شمدی دولتك هیچ برطرفنده حکومت، حاکمیت، دیانت قالمادی.

آرسلان آرناوودلر، قهرمان وطن یاوورولری. بوکون پادشاه، دولت، عموم ملت سزك همت ویسالتکزه عرض افتقار ایدییور. سزك وجمله آرقه‌داشلریکزك دریغ همت ایتمیه‌جککزه امینز. ایشته شهزاده حضرتلری افندمزدن جمله‌کزه سلاملر وخیر دعالر کتیردی. بالذات خلیفهٔ روی زمین سزدن خدمت بکله‌یور.

غیاث الدین — بابام دولتك اضمحلاله یوز طوتمه‌سندن فوق العاده متأسفدر.

اوغستوس ١١ تموز اولماسه ایدی ، بوکون نه بوسنه ـ هرسك آوستریایه الحاق ایدلمش اولوردی ، نه ده بلغارستان مستقل برچارلق حالنه انتقال ایدردی . بابام مملکتی اوقدر ایی ومنتظم اداره ایدییوردی که آز زمان صکره بیوك بر محاربه سایه‌سنده بوسنه وهرسکی تکرار آله‌بیله‌جکدك ، بلغارستانده دائما تحت تبعیتمزده خرجکذار بر امارت قاله‌جقدی ؛ شمدی ایسه هیهات ، اوملحد جونلر مملکتك اداره‌سنی برباد ایتدیلر ؛ شورشلری ، فترتلری ، اختلاللری تزیید ایله‌دیلر ؛ دولتك بوکون قیمیلدانمغه بیله مجالی قالمامشدر .

بوتون بوفالقلر دین قوتنك ضایع اولمش اولمه‌سندن ، اسلامیتك معنویاتنه حقارت ایدلدیکندن ایلری کلیور . بابام سزه ، آرسلان آرناوودلره حمیتلی عثمانلی عسکرلره ، دین اوعلمای کرامه مراجعت ایدیور ؛ هپکزدن امیدم ؛ هپکزك دین و دولت اوغورنده فدای جاندن احتراز ایتمیه‌جککزی پك ایی بیلیر . سلام شاهانه‌لرینی وخیر دعالرینی تبلیغه مأمورم ؛ جمله آرقه‌داشلریکزه ده صورت مخصوصه‌ده سز تبلیغ ایدرسکز ... (جزئی برسکوتدن صکره) برده ... سزك البته بعض احتیاجاتکز اوله‌جغنی تقدیر ایتدکلری ایچون ... برکوچك هدیه اولمق اوزره برمقدار خرجلق کوندرییور . ابراهیم کمال بك ایله الماس آغا بو هدیه‌یی سزلره توزیع ایده‌جکلر . هرنه احتیاجکز وارسه اصلا چکنمیه‌رك بزاولاد باباسندن ناصل ایسترسه سزده بزم واسطه‌مزله ایسته‌یه بیلیرسکز . چاوشلر اللیشر ، بلوك امینلری قرقر ، اونباشیلر اوتوزر ، نفرلرده یکرمیشر ایرا آله‌جقلر . شاید بومبلغ احتیاجاتکزی دفعه کافی اولمازسه . دیدیکم کبی ، بلا احتراز ابراهیم کمال بکه الماس آغایه مراجعت ایده بیلیرسکز ؛ هله موفقیت تامه‌یی استحصال ایتدکدن صوکره بابام بوتون ثروتنی سز اولادلرینه توزیع ایتدیره‌جکلر .

بن ودیکر شهزاده‌لر میراثمزی ، دین ودولت اوغورنده فدایه حاضرز . شو ضعیف قوللرمك دخی بر خدمت ایفاسنه اقتداری اولسه ایدی سزکله برابر مع‌الافتخار نفر البسه‌سی کیه‌رك مجاهدهٔ مقدسه‌یه قوشاردم .

(بو نطقك مختلف یرلرنده آلقیشلاندی)

چاوشلردن بری — جناب حق وکیلی پادشاهمزه توکنمز عمرلر ویرسون . افندمزك یکانه مقصدی دین ودولتمزك اعلای شان وشرفی اولدیغنی بیلمیه‌جك قدرجاهل دکلز . بونکچون اك کوچك امرلرینه اطاعتی ، اك کوچك آرزولرینه

قاتلی دوکه‌جکی جانلره منت بیلیرز . امرلریکزه اطاعته حاضرز . (قاتللری مساعده ایسترلر ؛ کیدرلر .)

آلتنجی مجلس

جانوشلردن ماعدا اوکلر

غیاث‌الدین — کوریبورم‌که هرشی بولنده . اك بیوك مهارت ترتیب ایتمکده اولدیغمز حرکتی کیمسه‌یه سزدیرمه‌مدن نتیجه‌لندیرمکدر ؛ چونکه اتحاد وترقی جمعیتی اك کچوك بر سر رشته یقالایه‌جق اولورسه احتمال سرعتله عسکرك تبدیلنی امر ایدر ویادیکر بر تدبیر اتخاذ ایلر . سزك صیق صیق ییلدیزه کلمه‌کز طبیعی اویاماز ؛ قبریسلی آره‌مزده واسطه‌لق ایفا ایده بیلیر . بالخصوص که بوندن صوکره یاپیله‌جق پك آزشی قالمشدر . سز جمله‌کز ، لطیف حبوری ، قربانی‌زاده ، جزیل ملا ، مدرس احمد قاسم افندی وسائر رفیقلریکز تعقیب ایتدیککز یولده دوام ایدرسکز خلقی تهییج ، اتحادوترقی جمعیتی تکفیر وتشنیع ؛ ایشته سزك وظیفه‌کز . بابام بو ترتیبك بر آن اول حیز حصوله کلمسنی ایسته‌یور ، شوقدرکه هنوز پروغرامی تنظیم ایتمه‌دی ؛ مع‌مافیه بوایشی کندیسنه آیبرییور .

بابامك اك برنجی تنبیهاتندن عزتلرمزك صوك درجه مشروطیت طرفداری کورونمه‌سیدر .

آزادکی اینه‌ترازی جداً بووظیفه‌نی ایفاایدییور ؛ عینی زمانده شرع شریفه متمسك وخواهشکر کورونمه‌لیدر . آتش‌ده بووظیفه‌یی کورور . عزتلرله اصول مشورتك ، پارلامنتونك علیهنده بولنمامالی ؛ بوکا دائر تلقینات آنجق افرادصادقه‌مزه ایدلمه‌لیدر .

بورالرنی پك کوزل تقدیر بیوردیغکزدن دها زیاده سوز سویله‌مك لزومسزدر .

مقصود — فطانت دولتلرینه حیران اولیورم ؛ مساعده ایدیکزده تقدیراتمی عرض ایده‌یم . بزه دوشن ناچیزانه وظیفه‌یه کلنجه اونی حسن صورتله ایفا ایده‌جکمزه امین اوله بیلیرسکز . بز آرتق چکیلیورز .

(ابراهیم کمال جانطه‌یی آلیر چیقارلر)

یدنجی مجلس

غیاث‌الدین ـ الماس آغا

غیاث‌الدین — شمدی بابامی کورەیم ، جریان ایدن احوالی اکلاته‌لم ؛ اوامرینی تلقی ایلیه‌لم . باخصوص وقعه‌نك ترتیباتیله اشتغال ایتمك ایجاب ایدر .

الماس اغا — پك کوزل سویله‌یورسکز ، کیده‌لم . (آرقه‌ده‌کی قپویی اوروورلر آرقه پرده قالقار ، عبدالحمیدك اوطه‌سی ؛ عبدالحمید اوطوریور)

سکزنجی مجلس

عبدالحمید ـ غیاث الدین ـ الماس اغا

عبدالحمید — هیچ بر شیدن بحث ایتمیکز ، بیلیرسکزکه الك کوچك بر لاقیردی بیله بورادن طویلیور ؛ هپسنی ایشتدم .

اولا غیاث‌الدین ، سنی آزارلیه‌جغم ؛ بم اسممی نیچون ویریورسکز؟ بن بو ایشده هیچ کورنمك ایستمم ؛ جمعیت بوله بر تشبثی استخبار ایتمش اولسه سلطنتی کاملا المزدن غائب ایدرز . فقط ترتیباتك آنجق سزدن اولدیغی آکلاشیلیرسه بن ینه سزی قورتاره بیلیرم ؛ اه بر آواناقلرك باشنی ویره‌رك ایشی طاتلی‌یه باغلارم الماس آغا ، سن باری بوزالرنی آکلامالی دکلی ایدك ؟ بویوك بر قباحت دها ایشله‌دیکز : بول کیسه‌دن آتیورسکز ؛ بوایش یکرمی اوتوز بیك نهایت‌اللی بیك لیرا ایله میدانه کله‌بیلیردی ؛ سز برقاچ یوز بیك لیرا صرفندن چکنمه‌یورسکز ؛ نره‌ده و بوللق ؟ برکره دوشونسه‌کز آ برنفره ایکی لیرا نه‌قدر بویوك بر ثروتدر ؛ تام اون ماش ، همده پیشین ؛ حال بوکه سزبهرنفره یکرمی ، اوتوز ، قرق ودها زیاده لیرا وعد ایدیورسکز ؛ برکره بولوجیلر اوقدر چوق پاره‌نك قوقوسی آلدقلری کبی آرتق چکمکدن خالی قالیرمی ؟ اراهم کالی سزبیلمزسکز ؟ هله مقصود ، هله ، مقصود .

هرنه اولدیسه اولدی ؛ بوندنصکره متیقظ اولك . پاره صرفنده صوك درجه امساك ایتملی ؛ همده بوپاره‌لرك هپ کندی جیبکزدن صرف ایدلدیکنی سویله‌ملی .

شمدی ترتیباته کله‌لم : توصیه ایتدیککز کبی عسکرلر ، صوفته‌لر ، مشروطیت وقانون اساسی طرفداری اولمالیدر . شوقدرکه شریعتك تطبیقی مصرانه ایستنلمه‌لیدر . عمومملتی کندی طرفنه جاب ایده‌جك یکانه واسطه بوندن عبارتدر ؛ بونده قطعیاً قصور ایدلمه‌سین .

عسکر نه زمان حرکت ایده جك، نره یه کیده جك. قیشله و قره غوللره، نه صورتله خبر کونده ریله جك، نه پارولا قوللانیله جق، حاصلی هرنه یاپیله جقسه اینته شو مهرلی ظرفك ایجنده در. بازار ایرتسی سز ایکینزله ابراهیم کمال بك آره سنده آچیلوب اوقونه حق و درحال یاقیلوب محو ایدیله جکدر. اوزمانه قدر بو ظرفی آچمقدن سزی منع ایدییورم

ایجنده کی ایسته ده محرر اشخاصك قتلی الزمدر؛ فقط بونی عسکره آنجق تعصب و هیجانلرینی تحریك ایتدکدن صکره مهارتله یاپدیره جقسکز. ابراهیم کمال، حمدی وخواجه قاسم افندی بو امرك اجراسنه صوك درجه اهتمام ایتسین. توصیه ایتدیکم دقیقهٔ مهمه دن اول عسکرك النه اویله بر لیسته ویریله مز. برکره بو اشخاصك ودها و صره ده بالطبع بیك اسبابدن طولایی دیکرلرینك اتلافی وقوعه کلدیمی. آرتق عسکری انسان اولدرمکدن منع ایتمك بیله کوجلشیر؛ اوزمان اتحادوترقی اعضاسی، ایریلی اوفاقلی، برر بر ریقالاتیلوب کاوور دیه اولدیریله بیلیر.

مبعوثانك اکثری ده اورته دن قالدیریلیر. اوزمان بالطبع اجتماعه امکان قالماز ه مجلس طاغیدیلیر، یکی انتخاباته لزوم قالیر، ایش اوزاتیلیر، حالیله مشروطیت قالدیرلمش اولور؛ اکلایورمیسکز؟

(غیاث الدینه) آل شو ظرفی وبورادن چکل.

(غیاث الدین چیقار)

طقوزنجی مجلس

عبدالحمید ــ الماس اغا

عبدالحمید ــ ایشی یك یایغین طوتیورسکز، قورقارم که هیچ برشی یاپه مایه جغز. یازه یی عسکره، مدرسه لره چابوق ویره مه یکز؛ صوکره خارجه مطالقا صیزتی اولور؛ آه پك پك قورقیورم؛ بویله بیوك بر ترتیب سزك هیچ بریکزك ایشی دکل. شمدی عزت، غنی، فهیم، کامل وسائره اولسه ایدی!

هرنه ایسه، طالعی برده تجربه ایتمك الزم. بوآقشام درخشان ایله وقت کچرمك ایسته یورم. کندیسنه خبرویر؛ موزیقه ایرکندن چالمغه باشلاسین. هایدی کیت!

(الماس آغا سحنه نك ایلریسنه طوغری چکیلیر، آرقه پرده قپانیر، عبدالحمید

پرده آرقه‌سنده قالیر) الماس آغا صاغ‌ده‌كی بر قپویی اورور ، درخشانی چاغیرر ، درخشان كلیر)

اونجی مجلس

الماس اغا — درخشان

الماس آغا — قیز، بختیارسك ، افندمز بو اقشامده سنی ایسته‌دی .
نه اویا ، اوینه بر مژده ویریورم كه سنك برنده بشقه‌سی اولسه سویجدن یوزنده كلنر آجیلیردی؛ نه اولیورسك درخشان ؟ كچن هفته‌ا افندمزله كچیردیكك گیجه‌نك صباحنده یوز لیرالق بر هدیه، الماسلی بر بیله‌زك آلمشدك . بو گیجه‌ده كیم بیلیر ناصل بر هدیه آله‌جقسك ! بونده صورت اصه‌جق نه‌وار ؟ بر هفته ایچنده ایكی دفعه پادشاهك اغوش وصالنه نائل اولمق . او یوز سنه‌دبری پك‌از گوزده‌لرك موفقیتلرندندر . هایدی ، هایدی ، چوجقلق ایتمه ؛ شن . شاطراول ؛ بلبل كبی حزین نغمه‌لركی دیكلتمكه حاضرلان ؛ كله‌بكلر كبی زمین ورنكین بر توالت یاپ ؛ الڭ خوش الڭ روحنواز عطریاتی سورون ، حاصلی افندمزك كوكلی برقات دها چابه چالیش ، گوره‌یم سنی درخشان . اوچ یوزدن زیاده قادین بولنان شو حرمده هیچ بر رقیبك قالمامق ایچون تجملده ، نه‌قدر صنعت ؛ ظرافتده نه‌قدر عشوه و رایسه هپسنی استعمالی ایت . بن حرمه كیدیورم ، سن ده ممكن اولدیغی سرعتله ایشكی بتیر ، چونكه گوریورسك كه وقت كچیكیور .

اون برنجی مجلس

درخشان (یالكز)

آه ، بنه نه‌فلاكت ! فرعوندن اشنع بیلدیكم بر مخلوقك قوجاغنده ...
آمان یارب بن نه بدبخت بر قزایمشم ! همشیرم كل قفقاسیه‌نك او لطیف طاغلرنده بایرلرنده خدایی‌نا بت كل آغاجلرینك غنجه‌لری قدر صاف وتازه ، بو آغاجلرك آراسنده اوتن بلبللر قدر آزاده نشانلیسی سلیمك عاشقانه ومردانه سوزلریله مسعود یشایور؛ زواللی بابام، نی تیزه‌مك ابرامیله استانبوله كتردیكی زمان شبهه‌سز انجق سعادت واستقبالمی دوشونمش ایدی؛ گوزل اوله جغمی هر كس سویله یوردی پادشاه سراینده اویله بر گوزللكله بختیار اولمق محقق دینلیوردی؛ بیلمم كه انسانلر بشقه‌لرینك بختیارلغندن بحث ایتدكلری زمان نه‌كبی حسیات ایله متحسس اولورلر!
واقعا ایشته شو سراینده‌كی اوچیوز كنج قادینك، كنج قزك الڭ بیوك املی . الڭ مهم

وسیلهٔ سعادتیمی بو کیجه نائل اوله جغم اسارتدر آه یالکز اسارتمی؟ نه خجالت، نه خجالت! و بر سفر، آمان یاربی! صانکه برغوریلك قوجاغنده ، تصرفنه کچیورمشم کبی بوتون عزت نفسم، بوتون وقار نسویتم و بشریتم حردوخاش اولمشدی شمدی ده ینه عین مجازاته دوچار اوله جغم ... هم ده بوندن اصلا، اصلا خلاص یوقدر !

قورتار بنی یارب ، شو ابلیس قلبلی نسناس چهره لی حریفك پنجه سندن بنی قورتار !

عجبا جماجغم شمدی نره ده؟ مناستره گیتدی دیمشلردی؟ صوکره بر دها حیاتندن بیله برخبر آله مادم . تام آلتی آی اولیور ...

قانون اساسینك ایلك اعلانی و اندیغی آیلرده ایدی. اولدقچه سربست، یالکز برکوله نك نظارتی آلتنده ، آرابا ایله چیقمغه مساعده ایدیورلردی، اوچ درت دفعه نشانطاشنده تصادف ایتمش ایدم، ارکان حرب یقلغیله، لوندوظریف اندامیله انجه سیاه بیقلریله نه قدرده عقللی ! آرابه نك پنجره سنه یاقلاشه رق مکتوبی آتدیغی زمان بوره کم یرندن فوپاجق آغزمه کله جك ظن ایتمش ایدم . آمان او کوزل ، اوعطرناك آه، روحه نوازشلر، تسلیلر کتیرن مکتوب! بونی برایکنجیسی ، براوچنجیسی تعقیب ایتمش ایدی ،

بن ده جواب ویرمکه جسارت ایتدم ؛ اوت، املا خطالرمدن صیقیلمایه رق جماجغمه برجواب یازدم و آرابانك پنجره سندن آتدم نه قدر مسعود ایدم ! بنی بتون روحیله سون ، بکا بتون قلبیله اجیان نجیب هر جهتدن مکمل بر انسان واردی ، یاشمدی ! آه ، نه فلاکت. نه فلاکت! ینه غوریلك ؛ قره کوزدن دعاسنیه اولان او مردار حریفك پیس قوقان نفسلریله صافیت وعفتمی تلوثدن تخلیصه هیچ برمجالم ، هیچ بر چارهم یوق ! ..

قورتار بنی یارب ! قورتار بنی یارب ! (رول آقتریسك مهارتنه محول)

(پرده اینر)

ایکنجی پرده

(مجلس مبعوثان میدانی، دیب پرده سی مبعوثان دائره سنی ارائه ایده جك ؛ پنجره لرنده تك توك مبعوثلر کورونه جك ، یان قولیسلر کستانه آغاجلرینی مصور اوله جق آره صره متوالیاً ایکی طرفدن عاصی عسکرلر کلیورلر ، (پادشاهم چوق یشا، یشاسون شریعت، قهر اولسون محمدرضا ، قهر اولسون حسین زاهد دیه باغیریشیورلر ! هر یکی برقطعه کلدکجه موجودلر سلامه طوریور وهوایه سلاحلرینی بوشالته رق اظهار شادمانی ایدییورلر)

حمدی چاوش

ارقداشلر ، نه ایچون بورایه کلدیککزی هپکز بیلیورسکز.

لکن بر دها مقصدمزی آکلاتهیم : هپکز بیلیورسکز که بوندن طقوز ای اول بز آوجی طابورلری ونیجه روم ایلی کوکلیلری پادشاهك علیهنه قالقمش ایدك ، بوکون آکلایورزکه بزاوقت یاکلیورمشز. بزی آلداتمشلردی . بزپادشاه ایچون، مملکتی تخریب ایدییور ، ولایتلری کاوورلره صاتیور ، تسلیم ادییور شریعتی . . دینی محوایدییور، دیمشلردی. بز عثمانلیلر هرشیدن اول وطنمزی ملتمزی ، شریعتمزی ، دینمزی ، سوه‌رز مملکتك ضمنی انکار اولنه‌مازدی . فقط بوضعفك نه‌دن ایلری کلدیکنی ز آکلامابوردق ، ضابطلرعزاویله دیمشلردی بزده قانمشیدق . فقط بز آلدانیورمشز اصل‌شریعتی محوایتمك‌ایسته‌ینلر : اونلر، جونلردر . مجلس مبعوثان رئیسی بوقمی ؟ محمد رضا بکمیدر ؛ نه‌در ؛ ایشته اوحریف زه شابقه کیدرمك ایسته‌یورمش ؛

عموم « قهر اولسون محمدرضابك »

طنین غزته‌سی چیقاران حسین زاهد بك‌ده الك برنجی ملحدلردندر. بوتون ملتی دینسز ایتمك ایسته‌یورلر . قیزلرمزه کیجه یاتمق اوزره بر أو یاپمشلر ؛ اورایه کوتوره‌جکلرمش ، کویا بوراسی مکتب اوله‌جقمش ، آکلایورسکزیا ، ایشته بونلر بزم دینمزه صیفارمی‌یا ؟

عموم : « حاشا ، قهر اولسونلر ! »

ایشته آرقداشلر بزبورایه بونکچون طوپلاشدق ، بز « شریعت‌ایسته‌رز والسلام .

عموم : « یشاسون شریعت ! »

(آقین آقین صوفتالر ، خواجه‌لر کلیور . بونلردن بری خواجه قاسم افندی چاوشه یناشه‌رق)

— آفرین بابا یکیتم ، سن کرچك ار اوغلی ار ایمشك ! (عمومه) چاوشکزك ، چاوشلرکزك بومسلمان بابا یکیت چاوشلرکزك سوزلرینی ایی دیکله‌ییکز سزك صحیحدن ایاکزی ایسته‌ین چاوشلرکزدر زنهار بومسلمان آمرلریکزك سوزلرندن دیشاری چیقمایکز ؛ بو اطاعتکز سزی ایکی دنیاده قورتاره‌جقدر . جناب حق سزدن خوشنود اولسون .

جاوشكز پك طوغرى سويله‌يوردى. مملكتى اداره ايدن جونلرهرطرفى كاووره صاتيورلر .

بوسنه‌يى ايكى بچق ميليون ليرايه صاتديلر همده بوپاره‌يى هپ ييديلر ؛ بوپاره ايله كيمى صاتين الديلر ، يوقسه طوپمى ؟ هيچ هيچ برشى ! اونلرك مسلكى تماميله آكلاشلدى مسلمانلرى كاووره صاتمق ، پاره‌لرى كاووركاريلرينه، ميخانه‌جيلره ويرمك . (قهر اولسون اونلر)

آه ، شريعت ، شريعت ! بويله فنالقلر بزم وغراديغمز بوتون فلاكتلر هپ شريعتك اياق التنه الىمه‌سندن كليور . بزم هر مسلمانك وظيفه‌سى جانى مالى فدا ايده‌رك اتحاد محمدى يه قوشمقدر . سز ، ملتك دلاور ياورولرى وار اولك،سز يشايك : سز دينمزى،شريعتمزى قورتاره‌جقسكز...شريعت‌ده دين‌ده بزى محو وپريشان اولمقدن قورتاره‌جق !

« يشاسون شريعت ، قهر اولسون دينسزلك »

شمدى اوغللرم ، سزدن ملت مردلك يا پايكتلك بكلر ؛ وظيفه‌كز ؛ شريعتى ايستمه‌مك ، شريعتى محافظه‌ايتمكدر ملحدلرك بين‌الاسلام يشامه‌سى فتنه وفساددر اونلرك قتلى سزك ايچون بروظيفه‌در . فقط اونلرك خارجنده كيمسه‌نك بورنى قاناماسين.. سز ، لشكر اسلامسكز، لشكر اسلامدن اسلام قورقماز . ملحدلر معلوم آدملردر ، آتش غزته‌سنده ايلرى كلنلرينك اسملرينى اوقوديكز . ايشته اونلرك وجودى قالديرلمليدر دها ملحدلروارسه اونلرده معلوم اولور .

بر اونباشى — بزم ملازم دينسزلرك باشيدر . خواجه افندى . . . بيليرميسكز ، بزه نه‌لر سويله‌يور ؟ آمركز آتش ! امرينى ويرديكى زمان او امرى‌همان اجرا ايده‌جكسكز . قورشون آنديغكز هدف كيم اولورسه اولسون باباكز اولسون ، قرده‌شكز اولسون ، خواجه اولسون اوره‌جقسكز . نماز وقتى كلير ، بز حالا تعليم ياپارز . . . تعليم اك مقدس بروظيفه ، اك بويوك بر عبادتدر ، ديورلر . بوذاتاً كنديسى عمرنده نماز قيلماز (برچوق يردن) بزمكى‌ده اويله . . . بزمكى‌ده اويله . . هيسنى كسملى ايز .

(حدتى ، جبه‌صاريقليه‌بر قاچ چاوش‌اونباشى وصونفه نك آره‌سنده ازله رق‌كلير)

برقاچ‌نفر — ايشته شيخ افندى كليور . . كيده‌لم الىنى اوپه‌لم ، خير دعاسنى آله‌لم .

(بر بر حدتینك النی اوپرلر)

حدتی — وار اولك ، برخوردار اولك ، یشایك ! اللهی ، پیغمبری ممنون ایتدیکز .. جننود ایتدیکز .

شیمدی قورتولدق ، امین اولك ، جناب حق بوندن صکره بزه نصرت اللهیه‌سنی احسان ایده‌جکدر . جونلر طرفندن ویریلن مملکتلری یقین زمانده تکرار کاوور اللرندن قورتاره‌جغز . آح ، اوجونلر ، دها دون بلغاریانك پادشاه لغنی تصدیق ایتدیلر . بزه عیب دکلمی ؟ بلغاریا بزم نرولایتمز . . . . ناصل اولیورده بر پادشاهلق اولیور . . چونکه بلغاریادن پاره آلدیلر : بابالرمز ، اجدادلرمز او کوزل یرلری قان دوکه‌رك آلمشلردی . جونلر ؛ ایرالری آلوب ویریور . بزه عثمانلیلره بوعیبدر ... شیندر ..

بلغاریانك پادشاهلغنی قبول ایدنلرك هپسی کاووردر ؛ هپسی ماجددر . هپسنی کسمك واجب ...

(قهر اولسونلر ! هپسنی کسملی)

ایشته شوحریفلردر ، (میعوثانی کوستریر) شوملحدلردر ؛ بزم باشمزه بوتون بو فلاکتلری کتیرنلر هپ اونلردر . فقط اوراده نه اولیور ؟ بر قارغشه‌لق وار !

(حازم چاوشله بر قاچ اونباشینك سونکی ضربه‌لری آلتنده ، قپلان بك کورونیور . اینه قاقه شیخ حدتینك یاننه قدر کتیریرلر . قپلان بکك یاننده همشهریلرندن کنج بر ملازم بولنیور .)

حازم چاوش — ایشته حسین زاهدبك ماموني بودر : اسمنی ، خیانتلرینی انکار ایدییور .

قپلان بك — یاهو ، یاهو بن حسین زاهد دکلم ...

حمدی چاوش — دینسز حریف بزی قاندیرمغه چالشمه ، حسین زاهد سنسك ، شمدی کبره‌جکسك ..

قپلان بك — آمان برادر ، بنی طانیمایورسکز ، بن حسین زاهد دکلم والله دکلم . ایشته سزه قارتمی کوستره‌یم ، بن امیرقپلانم . . ایشته باقکز بر کره . .

حدتی — صوص ، ماموني ، صوص . حسین زاهد اول ، امیرقپلان اول سن‌ده بلغاریا پادشاهلغنی تصدیق ایتمه‌دکمی ؟

خواجه قاسم — سن ده فقه شریفه مغایر قوانینی قبول ایدنلردن دکلمیسك ؟
سن ده حدود اللهی رد ایدنلردن دکلمیسك ؟

امیرقپلان — آمان خواجه افندی، اویله سویله‌مه‌ییکز ؛ بزم قوانینمزك
کافه‌سی فقه شریفه موافقدر . . حدود اللهك . . .

حازم چاوش — صوص ، دیورز سکا ، صوص .. (سونکیسیله آغزینه
اورر . حمدی چاوش‌ده سونکوایله اورور .. بتون اوراده‌کی نفرلر هجوم ایدر ،
هپ سونکولریله اورورلر ؛ صوکره یوزلرله نفرلر بربابلم آتشی ایدرلر ...)
(نعش بیروحك یاننده رفیقی وهمشهریسی ملازم طورر ، متأثر ، تتره‌ك
بر سسله :

— سز ناصل جانوارسکزکه اللهك بناسنی ییقیورسکز ؟ سز
شریعت ایسترز . دیورسکز . حالبوکه معصوم انسانلری قتل ایدیورسکز .
حاکمك حکمی صادر ، مفتینك فتواسی لاحق اولمادن قتل نفس ایتمکه شریعت
محمدیه‌ده جواز وارمیدر ؟ سز شو بیچاره آدمی هیچ سویلتمدیکز .. اونك
اوزرنده هویتنی اثبات ایده‌جك اوراق واردی ؛ اونلری کوستره‌جکدی ،
بالقیق بیله ایستمه‌مدیکز . .

سز هپیکز مفسدسکز . . .

خواجه قاسم — سویله‌تمه‌ییکز ، بین‌الاسلام فتنه القا ایتمك ایستور ،
سویله‌تمه‌ییکز . . .

(نفرلر ، اونباشیلر ، ملازمی یقالایوب کوتورورلر)

حمدی — برآز سکونتله حرکت ایتمك لازمدر . شمدی‌همان برهیئت
تشکیل ایدملم ، شوییلدیزه کوندره‌لم مطالبمزی اونلره طانتدیره‌لم .

حازم چاوش — ایکی هیئت کوندرملی ، بری چاوشلردن ، دیکری علمادن .
چاوشلر عسکرلرك مطالبنی سویلیه‌جك ، علماده بومطالبك مشروع اولدیغنی
تصدیق ایلیه‌جك .

(بواثناده ابراهیم کمال کچریاننده‌ده سفیدبك وار) .

براونباشی — ابراهیم کمال بك کچیور .

یشاسین ابراهیم کمال بك ، یشاسین شانلی رئیسمز . (عموم تکرار ایدر)

حازم چاوش — بن حمدی ایله هیئت عسکریه‌یی تشکیل ایدرز . اسماعیل
بکله یوسف بکی‌ده برابر آلیرز . یکرمی کشی قدر کافی . سزده خواجه افندی

باش التی علماتی آلیرسکز ، طیرسکز .

حمدی چاوش — ایشته اسماعیل بکله یوسف بکده کلیور یوسف بکك اوغلیده کلیور همان شمدی کیدرز ،

بالکز مطالبی قرارلاشدیرمق لازم .

حمدی — مطالب ایشته بوراده یازیلیدر . (جیبدن بر کاغد چیقاریر حمدی چاوشه ویرر)

بونی بوراده آچوب اوقومه‌نك فائده‌سی یوقدر . بز بدیلرك آرەسنه کیره‌جککز زمان آچار اوقورسکز . بز مطلقا بونی ایسترز ، اشته برشی طانیمایز ، دیرسکز .

حمدی‌چاوش — حازم چاوش هایدی برادر . اسماعیل‌بك ، یوسف بك باباجغم اوکه‌دوشکز هایدی کیدەلم .

(بواثناده آرقه پرده قالقار ؛ مجلس مبعوثانك مذاکرات صالونی کورونور هیئت اوطرفه طوغری کیدر . مبعوثلر قولیسلردن قوریدورلره شعبه‌لره قاچار . عسکری هیئت صالونی استیلا ایدر ، یالکز ایکی مبعوث بولنور)

حازم‌چاوش — (مبعوثلره) بز ارقداش سزه عسکرك مطالبنی کتیرییورز عسکر دیمك مات دیمکدر . سزده ملتك وکیللریسکز ، بومطالبی دیکله‌مکه مجبورسکز .

مبعوث — (تی‌بکزی آتمش) های‌های قارده‌شم ، عسکرلر بزم اولادلرمز قارده‌شلرمزدر . عسکرك‌ه مطالبی وارسه مات مجلسی همان دیکله‌یه‌جك ، نظر اعتباره آله‌جقدر ؛ اجرا ایتدیره‌جکدر .

حمدی چاوش — اویله ایسه آرقداشلریکزی چاغریکز ، بزم مطالبمزی دیکله‌سینلر .

(مبعوثلردن بری قولیسلردن چاغریر :)

— بکلر ، افندیلر بو یورکز ؟ عسکر قارده‌شلرمز کلمش ، بعض مطالبلری وار ، سویله‌یه‌جکلر هپ بر آراده بولنه‌لم ، دیکله‌یه‌لم ، قبول ایده‌لم . بویورکز .

(مبعوثلر ، برر ایکشر کلور)

ابراهیم کمال بك — بابا یکیت عسکرلر ، امین اولکزکه مات مجلسی سزك بوتون مطالبکزی دیکله‌یه‌جکدر .

(ذیشاوریدن یایلیم آتش — بکی قطعه‌لر التحاق ایدییور . یشاسین شریعت ؟

پادشاهم چوق یشـا . بو آنلر ، ندالر توالی ایده جك) همان نه ایستیورسه کز سوپله ییکز .

حمدی چاوش —— (کرسی یه چیقه‌رق) ای ملتـك وکیللری ، سزبزم خدمتکارلریمزسکز سزبراجرت مقابلنده بزم برنوع آرقاتمزسکز بزمؤکلمز ، اصیلمز . سزه امر ایدییورز ، شویله یاپه جقسکز :

(کاغدی آچار ، اوقومغه باشلار)

«سر عسکری ، قپودان پاشـایی ، خاصـه قوماندانی ایسته‌مه‌یز ، بونلر همان عزل وتبدیل ایدلملی وعسکره تسلیم اولنمالیدر .

مجلس مبعوثان رئیسی‌ده ایـسته‌مه‌یز . حسـین زاهد ، علی جاوید ، حسن طلعت ، رحمی بیجی‌ده ایسته‌مه‌یز بونلرده مبعوثلقدن طرد ایدیله جك ، مملکتدن دیشاری چیقارلمق اوزره بزه تسلیم اولنه جق ..

ملت مجلسی بوتون قانونلری لغو ایده جك ، اونلرك هپـسی بدعتدر . یالکز شریعتی براقه جق . همان بوساعتده‌ده جمله‌مزه عفو عمومی اعلان اولنه جق . »

بر مبعوث — اولادلرم ، سز . مذاکرات صـالوننددن دیشـاری چیقکز . بز سربست سربست مذاکره ایدهلم . مطالبکزی تدقیق ایدهلم ؛ مشروع وقانونی بولورسه‌ق جواب ویریرز .

ابراهیم کمال — مذاکره‌یه هیچ لزوم یوقدر . عسکر قاردشلریمزك مطالبی غایت مشروع ، غایت محقدر . قانون نه دیمکدر ، مشروع اولمق کافیدر .

حازم چاوش —— بز سزك مؤکللرکز ، افنـدیلرکز . بز اصـیلمز ؛ سز ملتك منافعی حقنده قونوشه جقسکز ، ملت بزز . ملتك اثنای مذاکره‌ده حاضر بولنماسنی ایجاب ایتدیره جك نه کبی محذور واردر . ؟ شریعتمزده اویله بر آیریلق غیریلق یوقدر ، همان بوراده مذاکره ایتملیسکز ایسته‌دکلریمزه موافقت ایلهملیسکز . باشقه چاره یوقدر .

بر مبعوث —— اولادلرم ، طوغری دوشـونه‌مه‌یورسـکز . ملت یالکز سز دکلسکز ، ملت اوتوزمیلیوندر . بزم هربریمزی اللی بیك عثمانلی انتخاب ایتدی بورایه کوندردی . سزده منتخبلردنسکز . لکن سز برقاچ بیك کشیسکز . سزکندیکزی باشقه‌سنه ملت نامنه حرکت ایدمزسکز .

برچاوش — پاشا ، بك ، افندی بورایه‌باق .. بورایه‌باق (توفنکی ، سونکی‌یی

کوستریر) بز بوتون ملت دیمکز ، چونکه ملتده بزه بوسلاحی تسلیم ایتدی. سزی شریعت دائره‌سنده حرکت ایتدکجه محافظه ایدرز . شریعتدن آیرلدیغکز کبی علیهاه شیشله‌رز . سزك بروظیفه‌کز وارسه بزمده بر وظیفه‌مز وار . سز مملکتی باتیریورسکز .

یوسف بك — (عسکر قیافتنده) اوت باتیریورسکز ! طقوز آیدن بری نه‌ایش کوردیکز ؟

بوسنه هرسکی نججه‌یه ویردیکز ! روم ایلی‌نی بلغاره تسلیم ایتدیکز . بلغارك پادشاهلغنی تصدیق ایله‌دیکز . برده بم کبی فقیر عائله صاحبلرینی قادرو خارجنه آتدیکز ، مغدور ایتدیکز بودکلی ، بوتون کوردیککز ایش ! اه بوکاراضی اولورمی ، بش آلتی اولاد صاحبی اوله‌یم‌ده معاشمی نام آله‌مایه‌یم ؛ ترفیع ایده‌مه‌یه‌یم . یوق یوق بونلرهپ‌فنا شیلردر .

بر مبعوث — آرقه‌داشلر . سزك دیدیکز شیلر هیچ طوغری دکلدر . سزك ذهنکزی زهرله‌مشلر ، افساد ایتمشلر . بوسنه ــ هرسکی بزمی ویردك ؟ دور استبدادده تسلیم ایدیلان برمملکتی بز نره‌ده آله‌بیلیرمی ایدك ؟ فتوحاته اقتدارمزمی واردی ؟ بلغارستانده اویله اولدی . انشاالله مشروطیت سایه‌سنده ترقی ایدملم. قوتلی اولملم ، غائب ایتدیکمز مملکتلری تکرار آلیرز .

سز؛ شریعتك تطبیقنی ایسته‌رز ، دیورسکز . شریعتی ایسته‌مه‌ین وارمیدر؟ خرستیان وطنداشلرمز بیله شریعتی ایسته‌یور .. مشروطیت تماميله احکام شرع شریفه موافقدر . قوانین ونظاماتك کافه‌سی فقه شریفمزدن آلنیور . برکره باقکز ، قوانین لایحه‌لرینك باش طرفنده هپ بسمله شریفه واردر . . .

یوسف بك — اونلر ریا ، بزاویله شیلر یوتمایز ... اوبسمله‌لر حمدله‌لر استبداد زماننده‌ده واردی ... فقط نه‌حاجت ، ایشته خواجه افندیلردن ، علمادن برهیئت کلیور . زندیقمیسکز ، مسلمانمیسکز اونلره آکلاتکز ...

(صارقلی هیئتی کیرر)

خواجه‌قاسم افندی — عسکر اولادلرمزك مطالبنی بیلیورم. هپسی مشروع. هپسی معقولدر ، هپسی الزمدر . مشورت البته مشروعدر ، فقط سزك قبول ایتدیککز شکل بدعتدر ، دمیلرده‌مشورته قبول اولنیور. چونکه جناب حق « المؤمنون اخوه » بیورمش وشاورهم امرنده‌کی هم ضمیری‌ده مؤمنلره راجعدر .

حدود اللهك تطبيقى لازمدر . سز بو حدودى قبول ايتديكزمى يا ؟

آره كزده شبهه سز ايى آدملرده واردر . لكن اون ملحد اون زنديق جمله كزى افساد ايديور ؛ نكچون همان مبعوثلقدن اسقاطلرينه قرار ويرمديكز انلرى مملكتدن ديشارى آتمق اوزره عسكرلره تسليم ايتمديكز . خاصه قوماندانى كافرلرك بيوكيدر ، عسكره جور و جفا ايديور . سرعسكرده اويله‌در .

عسكر اولادلرمز بو محق ومشروع شيلرى ايسته‌ديكيچون البته معاتب طوتوله‌ماز ، حقلرنده عفو عمومينك اعلانى ده البته حقلى ومشروعدر . اشته بتون مطالبى عيناً قبول ايتمديكز . بشقه سوز يوق .

ابراهيم كمال — بنده سزدن اول عسكرك مطالبنى تقدير ايديورم . طوغرى سويله‌يورسكز ، خواجه افندى . بوتون بو مطالب مشروعدر .

اميد ايدرم كه بوتون رفيقلرم اتفاق آرا ايله قبول ايدرلر .

خواجه قاسم — ايشته ، كورديكزمى مبعوثى ! بو ذاتى رئيس انتخاب ايتمزسكزده محمد رضا كبى برزنديقى ملتك رياسته كتيريرسكز ...

بوندن دها بيوك لكه اولورمى ؟ همان بو فنالغى اورته‌دن قالديركز . اوزمان ملت ده سزه اعتماد ايدر ؛ مشورت ، اجماع امت كبى شرائط دينيه‌مزى بدعتدن قورتاريكز ... ذميلرى آتمغه باقكز . .

بر مبعوث — خواجه افندى ، ذميلرك عددى غايت جزئى اولديغندن اونلرك رأيى آراى مؤمنينى تبديل ايدەمز . مع مافيه ذميلر دخى هپ قواعد فقهيه داخلنده ادارۀ كلام ايديورلر . ذميلرك استثناسى معاذالله وطن ايچون فلاكت عظيمه‌يى موجب اولور . دولت عثمانيه‌نك قدرت و سطوتى اوروپايه قارشى قوياجق كبى دكل .

حازم چاوش — دكل ، چونكه شريعتى براقدق ، اسلامدن آنجق شريعت سايه‌سنده غالب كليوردى . بزده شريعتى ايسترز والسلام . بوكا قرار ويريكز ، نصرت اللهدن سز خواجه افندينك ديدكلرينى ديكليكز ، بزم ده ايسته‌ديكمز بوندن عبارت ....

(بر مبعوث كيره‌رك عموميه)

— قابينه استعفا ايتدى ؛ رئيس ده استعفا ايتدى ؛ خاصه قوماندانى ده استعفا ايتدى ، عسكر قارده‌شلريمزك طردينى ايسته‌ديكى مبعوثلرك كافه‌سى فرار ايتدى . ديمك كه مطالبك اكثرى حاصل اولدى ، شريعت غرا ايسته‌يورمزك .

سز تاجیدر . لطفاً عسکرلرده علماده چکیلسین ؛ بر مذاکره ایدەلم .

هرنه‌یاپمق ایجاب ایدیورسه ، همان یاپارز فقط اثنای مذاکراتده هرکسك سلامتله دوشوندیکی ، یورقوسز فکرینی بیان ایتمسی لازم کلیر . امین اولکز که عسکر قارداشلرمزك مطالبی عیناً قبول ایدیله‌جکدر . بزی یالکز براقکز ...

حارم چاوش — ایسته سزه یاریم ساعت مساعده ... (بر بایم آتش) یاریم ساعت صکره نتیجه‌یی اوکرنه‌لیز . بوقسه سز بیلیرسکز . ایشته‌بز کیدیورز . (چکیلیرلر ، مبعوثلر قالیر)

بر مبعوث — (کرسیدن) وطنداشلر ، مشروطیتمزدن هیچ برشی قالمادی دیمکدر . مجلس مبعوثان سونکولرله استیلا ایدیلیور ، مبعوثلر سونکو ایله تهدید ایدیلیور ، حکومت ، رئیس ، امرا استعفایه اجبار اولونیور .... بوکا آرتق حریت ، مشروطیت دنیله بیلیرمی ؟

بوتون بوشقاوتلره برناصل برشکل مشروعیت ویره بیلیرز ؟

ابراهیم کمال — مملکتك قوای عمومیه‌سی اردوایله دونمادە تجسم ایدر . اردو ایله دونمانك ارزوسی عموم ملتك ارزوسی دیمکدر . اوحالده عسکرك بوتون مطالبی تماميله مشروعدر . همان قابینه حقنده عدم اعتماد رأیی ویرەلم ، بوصورتله سقوطی مشروطیته موافق صورتده جریان ایتمش اولور . رئیسكده استعفاسنی قبول ایده‌رز . شریعتیده تطبیق ایده‌جکمزه قرار ویررز . تبعیدی ارزو اولنان اشخاص . .

بر مبعوث — صوص ، کستاخ ، صوص . . رفع امزه اشخاص دیمه . شوایشك ایچنده برشخص اثیم وارسه اوده سنسك .

ابراهیم کمال — سز بوحقارتك حسابنی ویره‌جکسکز . فقط سز برمجنوندن بشقه برشی دکلسکز .

ملت برسلاح بزدن شونی ویاشونی ایسته‌یور ؛ بزاطاعته مجبورز . بونی یاپمایوبده اونلرك الدن سلاحلرینی آله بیلیرمی یز ؟

عینی مبعوث — مادامکه جهل وغفلت حکم سوریور ؛ مادامکه فسادوملعنت اجرا اولنیور ، بوجهالتلری ، بوملعنتلری تصدیق وترویج ایده‌جك بر عثمانلی ملت مجلسی یوقدر . (آلقیشلر) بورایه عموم ملتك حقوق ومنافعنی تذکر ومدافعه‌یه کلدك . بوقسه برکروه‌باغیلرك ، شقیلرك حرکات مجنونانه ومتعصبانه‌سنی

تشریع ایتمك ایچون گلدك . سزك بومفسدلرله بر آرقه‌داشلغکز وارسه ...

ابراهیم کمال — حدکزی تجاوز ایدییورسکز: سز بر آلچاقسکز .. (طبانجه‌سنی چکر آتش ایدر ، اصابت ایتمز . مبعوثلر هربرینی یقالایه‌رق دیشاری کتوررلر)

دیکر مبعوث — آح ، بدبخت وطن ، ناصل اولادلر یتشدیرمشسك ؟ اویله اولادلرکه کوزلرینی اویمق ، الکی آیاقلرنی کسمك ، سینه‌کی پارچه‌لمك ایستیورلر .

وطنداشلر بوشقاوت هیچ شبهه یوق‌که منحوس بنیدن کلیور . عسکرك اوته‌ده بریده ایرالر بوزدیردقلری سویله‌نیور ، بولیرالر شبهه‌یوق بیلدیزدن چیقمشدر . شوابراهیم‌کال ادبسزیده اوملوث معدنپاره‌لردن مستفید اولمشدر. بواوبله بر آلچقدرکه دینی ، وطنی ، ملتی آنجق پاره‌در .

شمدی دوشونه‌لم ، نه‌یاپه بیلورز ؟ ونه‌یاپمغه‌مجبورز .

هپمز قانون اساسیمزه رعایت ایتمکه ، مشروطیتمزی محافظه‌یه یمین ایتمش ایدك . شوفرقهٔ باغیه‌نك مطالبنی قبول ایتمك خائنهٔ اولمقدر ؛ مشروطیتی آیاق آلتنده چکنه‌مکدر ؛وطنی، آح ،وطن بوندن صوکره بووطن‌قالیرسه ،مزز.. مقدس وطنه اخانت ایتمکدر . بوادبسز حریفلر ایچون آرتق بر حدتأدیب متصورمیدر ؟ کیم ، هانکی پادشاه ، هانکی حکومت ، ناصل بر قوتله شو ینکیچریلری تربیه ایده بیله‌جك ؟ ایواه ، ایواه وطن کیتدی ...

دیکر بر مبعوث — بوراده چوجقلر کبی تتره‌مکدن ، قادینلر کبی آغلامقدن برفائده چیقماز .

براز منطق دائره‌سنده دوشونمك ایستر،اویله کورونیورکه عبدالحمید ، تخصیصاتنه اورولان ضربه‌دن ، قوتی کاملاً النده آلنمسندن طولایی‌بومفسدتی قورمش،ابراهیم کال کبی کوپکلر استخدام ایده‌رك‌بجرمش .. شیمدی‌دوشونه‌لم عبدالحمید بوندن صکره نه‌یاپه‌جق ؟ مملکتی بوعاصیلرله ناصل اداره ایده‌جك البته کندیده بوباغیلردن قورتولمق ایسته‌یه جکدر .

احتمال بر عفو عمومی وحربیه‌ناظریله خاصه‌قوماندانك تبدیلی ویرلی‌یرینه سکونتله عودت ایتمك حقنده برارادہ تکمیل بو باشی‌بوش جانوارلری تسکین ایدر .

فقط هر حالده سلاحلرینی الەرق ضابطسز برعصیان چیقارمق و نائل مرام اولمق یولی اوکرەنن ، ضابطلرینی محو ایتمز اولدیرمکە آلیشان بوعسکر هیچ راحت طورمایەجق ؛ مطلقا ادبسزلك ایتمکدە دوام ایدەجك . بونکلە برابر عبدالحمید قورنازدر ، مهارت سیاسیە و ادارەسی وار . بر ایکی آی ظرفندە ادبسزلکك اوکنی آلمغە بلکەدە کاه ترهیب ایلە ، کاه تلطیف ایلەموفق اولور . اوروپانك بوشقاوتی سوء تلقی ایدەجکنە شبهە یوقدر ، پارلامنتونك طاغلدیغی ە چکلدیکی شایع اولورسە سوء تأثیر دها وخیم ، دها عمیق اولور . وبوندندە وطن متضرر اولور . مادامکە قابینە استعفا ایتمش ، حقندە عدم اعتماد رأیی ویرەمیەجکز ؛ بالخصوص کە بویلە بحرانلی وضعیف زماندە استعفا ایدن برقابینەیەاعتمادە دکل مجازاتە شدتلە مستحقدر، اوحالدە ویرەجکمز عدم اعتماد رأیی عسکرلرك طلبینە دکل کندیلکمزدن ویرمش اولەجغز . حتی عدم اعتمادلە قالمایەلم ، اونلری معاتبەدە طوتەلم . پایتختدە قوجە برعصیان حاضرلانیور ، عصیان موقع اجرایە وضع ایدیلیوردە قابینەنك سوك ساعتە قدر هیچ برشیدن معلوماتی اولمز .... بویلە برغفلت البتە معاتبەیە لایقدر . دیمك ایستەیورم کە ویرەجکمز عدم اعتماد رأیی الزم وضروریدر . عفو عمومییە کلنجە ، اودە منحوس پنتینك حقیدر ، اوکادە بز قارشمایز .

برمبعوث — لکن آکلامایورمیسکز کە اصل وظیفەمز اومنحوسك خدمتنە قرار ویرمکدر !

(آلقیشلر)

(دیشاریدە برکورلتی اولور؛عسکرلر اوکدە قاریشیر ؛ یایلیم آتش اولور ، مبعوثان اوطرفە باقار ، عسکرلر بر آرابەنك ایچندن زورلە برآدمی چکوب چیقاریورلر ، عدلیە ناظری کاظم پاشا . عدلیە ناظرینە هر طرفدن دیچکلرلە اودولیور .)

عسکرلر — (شطارتلە) کبر ملعون ، کبر.. ناصل ملت ریاستنە چکوب دە ملتە شابقە کیدیرمکە قالقیشیرمیسك ؟ کبر ، طوکوزکبر ... ناصل ملتك قیزلرینی اولرە طوپلایوبدە چالغیچالدیرر، حورا تپدیرمیسك کبر ، کبر ...

کاظم پاشا — آمانك عسکر آغالر ، انصاف ایدك، عسکر قاردەشلر ...

عسکرلر — صوص طوکوز ، کبرملعون . بزم سزك کبی قاردەشلرمز یوق

(متصل دوکیورلر)

كاظم پاشا — يشهو بن مات رئيسى دكلم .. بن ماته شاپقه كيديرملك ايستهمدم

عسكرلر — گير ، يزيد گير ...

(سونكو ايله شيشلرله ، دوشرو حشتله ينه شيشلرلر ، بيتيررلر .)

بر مبعوث — ايشته وطنك صوكى ! ايشته عثمانليلرك مصيبت انقراضى !

(عسكرلره) آح ، جانوارلر ، وحشى حريفلر ! وطنى محو ايتديكز... دولتمزى بيقديكز ... لعنت اولسون ارواحكزه ..

(عسكرلر مجلسه طوغرو يايليم آتش ايدرلر . بعض مبعوثلر دوشر ، بعضيلرى پنجرهلردن قاچيشيرلر .)

پرده اينر

اوچنجى پرده

(بر غازينو ؛ برقاچ ماصه، اطرافنده جزئى مشتريلر ؛ برقاچ فسلى، برايكى شاپقهلى . ايكى مادام .)

(ايكى قادينك بولنديغى ماصهده فسلى اركككلردن برى انلاتيور):

حققكزى حلال ايدكز مادام‌لر، بنم ده مكتبلى ضابط اولديغمى اوكرهنيرلرسه كلیرلر ، شوراجقده كوزكزك اوكنده اولديررلر !

قادينلر — آ... نه وحشت ! سويلهيكز موسيو كنعان . چوق ضابط اولديرمشلرمى ؟

فسلى — آح مادام ، صورمايكز . سزك قلب رقيقكز بوكبى مدهش ، مخوف خبرلرى ديكله‌یه‌جك صلابتده دكلدر .

قادينلردن برى —(دها زياده مراق ايله ، انكليز شيوه‌سيله)چوق رجا ايدهرم ، موسيو كنعان ، سويله‌يكز ، چوق ضابط اولديرمشلردى ؟

فسلى — ايواه مادام ، ايواه ! اوت ، چوق ، پك چوق !

قادين — (متدهش فقط مراقلى برچهره ايله) نه‌قدر ، موسيو كنعان نه‌قدر ؟

فسلى — اوچيوزى متجاوز ، مادام !

قادينلر — (متحاشى) آ ....

اوايكى قادين — (مراق ايله) هپسى ده مكتبلى مى !

فسلی — اوت مادام هپسیده مکتبلی !

قادین — (عین‌رول) هپسیده کنجمی ؟

فسلی — ایواه ، ایواه ، اوت هپسی کنج !

قادینلر — (مأیوس . ومتحاشی) آح جانوارلر ، آح ، جانوارلر !

ایکی قادین — طوغریسنی سویله موسیوکنعان ، سزك کنج آرقداشکز سواری ضابطی کچن‌سنه آلمانیادن کان ...

فسلی — سامی‌می ؟

اوایکی قادین — اوت ، سامی بك ، اونیده‌می اولدیردیلر ؟

فسلی — (برآز معذب) سامی‌ایچون مادام‌که اوقدر أنترسه اولیورسکز سامی ایچون هیچ برشی ایشتمه‌دم !

قادین — آح‌موسیوکنعان ، نیچون یالان سویله‌یورسکز ، فقط باقکز حقیقتی سویله‌یکز .. نه‌قدر مدهش اولورسه اولسون سویله‌یکز .

فسلی — (دائما معذب) بالخاصه سامی ایچون بوقدر اصرار ایتمه‌کزی آکلامایورم ، مادام . (کوزلرینك ایچنه باقار ، قادین ییزارير) فقط مادام‌که اوقدر مراق ایدییورسکز ، سزه حقیقتی صاقلایه‌جق دکلم .. هیچ برشی ایشتمدم ان شاء‌الله کندیسنه برشی اولمامشدر . سمتی بزدن ایچه اوزاق ....

قادین — اویله بر طور ایله تأمینات ویرمك ایستیورسکزکه آغزکزدن چیقان هرکله زواللی سامینك اتلاف ایدلدیکنی خبر ویرییور ، واه ، زواللی والده‌سی ، همشیره‌سی وارمیدی؟

فسلی — وار ، مدام ، وار ؟

قادین — کیم بیلیر ، اوننر نه‌قدر آغلایورلر . ناصل ماتم طوتیورلر ؟ دها کیمی واردی؟ اولی‌می ایدی ؟

فسلی — خایر ، مادام ، اوقدر کنج برضابط اولی اولماز ؟

قادین — (مراقلی ومأیوس) نشانلیسی؟

فسلی — خایر ، اوده یوق . .

قادین — (عین‌رول) سوکیلیسی ؟

فسلی — یاریم ساعت اولنه قدر بوکاده واقف دکلدم ، فقط شیمدی تصدیقکار برجواب ویره‌بیلرم . (یوزینه باقار ، قادین قیزارير)

قادين ــ نه‌قدر نازك , نه‌قدر جنتلمش ایدی ؟ چوق تأسف اولنور . . .
چوق تأسف اولنور . .

(دیگر قادینه بر شیلر آكلاتمقده اولان شابقه‌لی صوك سوزلر اوزرینه سوزه قاریشه‌ق)

ــ كیمدن بحث ایدیورسكز !

فسلی ــ آلمانیادن یكی كلن بر كنج و سویملی ضابطدن . صحیح ، سز اونی طانیه‌جقسكز .

یوز باشی سامی بكدن . . .

شابقه‌لی ــ نه ، سامی‌یه نه اولمش ؟

فسلی ــ برشی اولدیغنی ایشیتمه‌دم ، لكن مادام كندیسی ایچون بك مراق ایدییورده . . (قپودن كنج ، یاقیشقلی بر سویل كیرر . قادین سوینج ایله یرندن فیرلار)

قادین ــ لكن ایشته سامی بك ، اوح نه قدرسوینديم، نه‌قدر ممنون اولدم بویوریكز سامی بك ، بو طرفه ، سزی‌ده جانوارلر اولدرمش ، ظن ایدیوردق‌ده نه قدر تأسف ایدییوردق . نه سعادت ، نه سعادت سزه هیچ ، هیچ برشی اولمادی ، دكلمی !

سامی ــ (تقربله ، نازكانه ؛ قادینلرك النی اوپه‌رك) تشكرلر ایدرم ، مادام ؛ دیمك‌كه اوله ایمشم, آرقه‌مدن متأثراوله‌جق مینی‌مینی كوكللر بولنه‌جقمش

اوبر قادین ــ اوح، امین اولكز سامی‌بك ، درت كوندنبری، اومنحوس ١٣ نیساندن بری بوتون قادینلرك یوركی قان آغلاییور . فقط اوطوركز رجا ایده‌رز .

(سامی اوطورر)

سامی ــ (كنعانه) سن ناصل قورتولدك . قارده‌ش ، نره‌ده بولندك ؟

كنعان ــ سن ناصل قورتولدك . قارده‌ش ، نره‌ده بولندك ؟

كنعان ــ بن ؛ قشله‌ده ایدم. قوماندانمز الله‌ایچون مرد آدم . باشانك اوقدر متانتلی وناموسلو اولدیغنی بیلمه‌یوردم بزم‌قیشله‌نك عسكری آخشم پنجشنبه كیجه‌سی‌عصیانه قاریشمش ایدی . افراد ایكی كون قدر افسادات تأثیرینك خارجنده قالمشدی ، فقط نهایت اونلرده زهرلاندیلر ؛ چاوشلردن

مركب بر هيئت تشكيل ايتديلر ، قوماندانه كوندرديلر ، قوماندانى وضابطانى دين قارداشلرمزله برلشمكه ، شريعت ايستمكه دعوت ايتديلر . قوماندان هيچ متانتنى غائب ايتمدى ، ايستعفى بوزمادى . او هيئته كوزل بر نصيحت چكدى كوندردى . عسكر قشله‌دن چيقدى . عاصيلرله التحاقه كيتدى . قوماندان تك باشنه قارشيلرينه چيقارك آليقوتيق ايستدى ! قابلمى ؟ ديكله‌مديلر ؛ سزه اون ايكى ساعت مهلت ديديلر ، يا بزمله كليرسكز ، يا هپكزى كسه‌رز ديه تهديد ايتديلر .

كيجه ياريسى ايدى ؛ قيشله‌نك ايچنده بر ، بر دها ياپايم آتش ايتديلر ؛ نه‌رادر دهشتى اصل قشله‌نك ايچنده سر ايتمى ايديكز ! فقط بن ده نه‌بدلا ايتشم ، بوراده ماداملر متأثر اوليور . اوايله هيجان نكزشبرى نه ايچون آكلانيورم !..

قدينلر — رجا ايدرز ، موسيو كمال . آكلاتكز ، ارتق بونلر كچمش ، سزده برشى اولمامش ، قورقه‌جق برشى يوق . . بالعكس پك أنتره‌سه وليورز . پك مراق ايديورز : آكلاتكز ..

كنعان — كيجه‌يى صباحه قدر كوز قپامقسزين كچيردك . فرداسى كونى عسكرلردن كلن ديكر هيئت بزى تكرار التحاقه دعوت ايديوردى . دعوتى ده قبول ايتميه‌جك اولورسه‌ق كلوب بزى اولديره‌جكلردى .

بز سكسان قدر ضابط ايدك ؛ اللرمزده طبانجه‌دن باشقه سلاح يوقدى . او بلانى ده باشدن صاوديق ، صكره دوشونمكه باشلادق . قوماندان عسكرى اطاعته جلب ايده بيلمكدن قطع اميد ايتمش ايدى ، طبيعى هيچ بريمز اويله عاصى قطعه‌نك قوماندانلغنى درعهده ايده‌مزدك . استعفامزى يازدق ، قوماندانك ياننده قالان بر نفرله قوماندانه كوندردك . صوكره هر بريمز آيرى آيرى ويا ايكيشر ايكيشر اورادن قاچدق . بن ايكى يرده طوپچى نفرلره راست كلدم ، هيچ برشى سويله‌مديلر ، حتى رسم سلامى ايفا ايتديلر . كوپرينك جوارنده ؛ اوزرنده عاصيلر چوقدى ، بر آرالق كچديكمده فرقنه وارديلر ، اولان ضابط ديه‌ركدن اوسته‌طوغرى يورتمكه باشلاديلر . اورته‌لق غلبه‌لك ايدى . قورشون آتسه‌لر باشقه‌لرينى ده اولديره‌جكلر ؛ سونكولر ايله اولديرمك ايسته‌يورلردى بن قوشمغه ، آنلر ده تعقيب ايتمكه باشلاديلر . بر واپوره آتلادم ، آنلر ده آتلامق اوزره ايدى . مرتبه‌دن برى بنى مانع كنه‌يه ايندیرمك ايچون تلاشلى تلاشلى اشارتلر ياپيوردى ؛

بن شاشیرمش ایدم . متصل کیدییوردم ، واپورك اوبر طرفنه کچدم !
دکزه . . کندیمی آتدق اوزره ایکن آرقه‌مه باقدم ، نفرلربینه‌مه‌مش ، واپورده
قالقمش ایدی .

قادینلر — اوح ! (چهره‌لر متبسم)

اولکی قادین — سزسامی بك ، نصل قورتولدیکز ؟ شمدی نره‌دن کلیورسکز ؟

سامی — صورمایکز ، مادام ، صورمایکز بر آدمك اجلی کلینجه اولمز ،
ایشته کنعانك حکایه‌سنی دیکله‌دیکز ، اولومله کندی آره‌سنده هیچ بر شی
قالمامش ایدی ، واپور اوانده قالقماسه ایدی ، احتمال بر ثانیه دها توقف ایتسه
ایدی ، عاصی نفرلر واپوره بینه‌جك کندیسنی اولدیره‌جکلردی . بنده اللهك
یاردیمیله اولومدن قورتولدم والسلام !

قادین — پوق رجا ایدرم سامی بك ، سزده سرکذشتکزی آکلاتکز .

سامی — بنمکی مختصردر ، مادام ، بیلیورسکزکه بن ییلدیزده‌کی آلایده
ایدم . بوقطعه‌لر ضابطلرینی کاملاً کسدیلر ، قورتولانلر پك آزدر ، بنده
اونلردن بری . بنم ایی بر چاوشم واردی .

بکا آجیدی اولدیرملك اوزره کلن نفرلرك اللدن قورتاردی . اونلره بو
ضابطی بن اولدیره‌جکم ، سز چکیلکز ، دیدی . بنی بحجره‌دن قویوبه ایندیردی
اورادنده بن کیجه‌نك ظلمتندن استفاده ایده‌رك قاچدم .

قادین — اولردنده کیدوب آلیورلرمش ؛ صحیحمی !

سامی — ایواه مادام ، اوت صحیح .. کندی اونده صاقلانئق فلاکتنی
اختیار ایدنلرك چوغی عائله‌سنك کوزلری اوکنده ، زوجه‌سنك قوجاغنك
ایچنده ، پارچه پارچه ایدلمشلردر

قادینلر — اوح ، نه وحشت ، نه‌جنوارلق .

قادین — یاسز ، سامی بك ، سز ناصل ونره‌ده صاقلاندیکز ؟

سامی — دیدمیا ، مادام ، اه صاقلامق ایسته‌دکدن صکره انسانه برشی
اولماز ، بن اوروپالی براحبابك اونده صاقلاندم .

قادین — (متأسف) نیچون بزه کلدیکز . سامی‌بك ؛ قوجه‌مایله بن
سزی محافظه ایدبیلمکدن پك بختیار اوله‌جقدق شمددی وطقه‌ه تهلکه‌واردر
دیورلر . .

سامی — شمدی سیویل اولدیغمز ایچون هر کسك حیاتی نه درجه تهلکه یه معروض ایسه بزمکیده اوقدر معروضدر برفرق وار، اوده کنج ، ابی کیتمش اولمقدر . چونکه بو جاهل حریفلر یالکز مکتبلی ضابطلرینه دکل عمومیتله مکتبدن چیقمش انسانلره دشمندرلر، یقالاق ، مادام یقالاق .. معصوم بر انسانك سبب موتی اولمغه کافی بر جرمدر. استانبول جهتی پك بربادر . نفر بر غازینویه کیریور . مشتریلرك بو بونلرندهکی تکمیل یقالقلری ، قروانلری چیقارتیور ؛ بو حقارته تحمل اتمهین اولورسه ... فقط باقکز... جمیل کلیور . بقلم ، نه حوادث کتیریور . . . جمیل ، جمیل ، بوطرفه . .

(جمیل کلیر ، سلاملاشیرلر ، اوطورور)

سامی — جمیل بکی طانیورسکز ، دکلمی ؟

قادینلر — اوت ، کنعان بك تقدیم اتمش ایدی .

سامی — نه سویله جمیل ، یکی برشی وارمی ؟ سنی شطارتلی کوریورز نهلر وار نهلر ایشتدك ؟

جمیل — مژده ویرهجکمسکز ، بشقه درلو سویلهمم .

سامی — معذبلك اتمه ، خیرلی برشی بیلیورسهك سویله . نه ایشتدك ؟

جمیل — خیرلی حوادث ، اوت جداً خیرلی حوادث ! اوچنجی اردو کلیور . .

قادینلردن بری — اوچنجی اردو نهیاپمغه کلیور ؟ اونلرده بو عاصی عسکرلرله بارشهجقلرمی ؟ چتاجه عسکری کبی عبدالحمیدی آلقشلایه جقمی ؟

جمیل — خیر مادام ، خیر، بو اردو مشروطیتی حمایه یه ، پایتختی تخلیصه کله جك .. کوره جکسکز ، کوره جکسکز ، بو عاصی حریفلرك هپسی ایشلدکلری جنایتلرك حسابنی ویره جکلردر . هم پك یقینده . . بو ساعتده آژانسدن کلیورم پك کوزل حوادث وار. سلانیك ، مناستر بر آنده قیام ایتدی ؛ التی بیك نفوسلی بر اردو .. موظف کوکالی بوله چیقدی ، بر هفته یه قدر استانبولده آسایش تأسس اتمش اوله جقدر عبدالحمید استانبولی طهرانه بکزتمك ایستدی ، لکن نه قدر آلداندیغنی یقینده کوروب آکلایه جقدر .

(دیشاریده برقاچ نفرك شرقی چاغردیغی طویولور . بغتةً بر یایلیم آتش بردها . قادینلر تدهش ایدر . ارککلر تعلمینه چالیشیر)

سامی -- بیلیورسکزکه بوادبسزلر اجنبی‌یه‌طوقونمقده احتراز ایدییورلر .
قورقمغه محل یوقدر : امین اولکزکه کیمسه‌یه طوقونمیاجقلر ؛ بو عارسزلقلری
بورا-یچون هرحالده تهلکه‌لی دکلدر .

سامی -- جمیل اوچنجی اردودن کله‌جك‌اولان قوتلره کیم‌قوماندا ایدییور .

جمیل -- بیوك برقوماندان :

محمود سطوت پاشا

سامی -- جداً بویوك قوماندان : هیچ شبهه یوق‌که بو مهم تشبث حسن
ختامه ایره‌جکدر .

جمیل -- روم ایلینك بوتون قهرمانلری اشتراك ایده‌جك ، برلین ، ویانه
پارس آتاشه میلترلرمزده حرکت ایتمش ، روم ایلی‌یه‌کلمش .

آژانسلرك ویردکلری تلغرافنامه‌لر غایت امیدلی ، احتمال یارینکی غزته‌لر
بر آز بحث ایدر .

کنعان -- ینتینك‌قولاقلری‌چینلاسه‌ن ، بوسفرده یوزینه کوزینه‌بولاشدردی

جمیل -- بوکوزل حوادثه مقابل آناطولیدن مؤسف خبرلروار . . .

هپ‌بردن -- نه‌کبی مؤسف خبرلر وار ؟

جمیل -- آطنه‌ده‌قتال وارمش بوراده عصیان صالی کونی اولمش ، اوراده
چهارشنبه آژانسلر مقتوللرك عددینی اون بیکلره چیقارییور . وبوقتالك‌ده ینتی
طرفندن ترتیب ایتدیرلمش اولدیغنه بر ظن وار .

کنعان -- شوحریفدن هرشی اومولور .عبدالحمید هرشی یاپار . استانبول
قتالنی کندی کوزمزله کوردك .

قادینلردن بری -- سز اوزمان استانبولده‌می ایدیکز کنعان بك ؟ هیچ
ارمنیلردن کسیلدیکنی کوردیکزمی ؟ نیچون قورتارمادیکز ، کنعان بك ؟ سز
نه‌یاپدیکز جمیل بك ، سز نه‌نه‌یاپدیکز سامی بك ؟

جمیل -- بز هپ‌مکتبده‌ایدك . . . تموزده برصفحهٔ موفقیته کیرن انقلاب
تا اوزماندن‌بری باشلایور . اوزماندن بری مظالم ایله، استبداد ایله چه‌لشیورز
مکتبلیلری الك زیاده عصیان ایتدیرن ایشته او فجایع ایدی برطرفدن قتال
اولیور ، دیکر طرفدن‌ده یوزلرله طلبه منفایه کوندریلیوردی .

فیزان ، یمن ، عراق ، حجاز منفدورین ایله طولدی . هرطرفده قان!

شومنحوس حریفك بتون مدت سلطنتی هپ اویله قجایمله‌چدی . فقط ظنمجه بوصوك نمونهٔ سیئاتی اوله‌جقدر . .

قادینلردن ری — امیدایدیورسکز ، دکلی ، جمیل بك ، بوکان اردوده امنیتکز وار ، دکلی بکلر ؟

سامی — او . . . روم ایلی لیلره کیمك امنیتی یوق روم‌ایلی ده‌هر برنفر بیله مشروطیتك معناسنی تماميله ا کلامش ! روم ایلی اردوسی بوتون کنج ، ممتاز ، حمیتلی مقتدر آرقداشلرك النده در . ۱۰ تموز انقلابی وجوده کتیرنلرك هپسی اوراده‌در ، آناشه میلترلکده بولنانلرده یتشمش ! بو جهتدن امین اولکز مادام ، امین اولکز . .

قادین — فقط بکلره ، اوزمان استانبول ایچون قورقویوقمی ؟ ایکی اردو استانبولده چارپیشه‌جق اولورسه اهالی‌یه‌برشی اولمازمی؟ آح‌بن بك‌قورقیورم..

جمیل — بو جهتدن‌ده قورقویوقدر ، مادام ، عاصی عسکر ضابطسز در ؛ ویاخود کندیلری کبی اوقومق یازمق بیلمز جزئی ضابطلری واردر .

کنعان — جانم اونلره ضابط دنیله‌من . . برطاقم هودوك حریفلر . عصیان ایدن بر قطعه‌یه التحاق‌ایدن انسانه ضابط دینیله‌بیلیرمی ؟ اوحریف اکلایامایورکه بویله برعصیان قولای قولای کچمز ؛ البته باصدیریله‌جق ، هپسی تحت محاکمه‌یه آلنه‌جق ومشوقلر آصیلاجق !

بوقدر بر درایت کوسترمین بر آدمدن نه‌اومارسکز ؟

جمیل — طوغرو . پك طوغرو . عاصیلرك باشنده جزئی مقدارده جاهل ضابط وارسه اونلرك‌ده‌اونباشیلردن فرقلری یوق

حال بوکه اردو ، تکمیل ارکان حربیه‌سیله کله‌جك . طبیعی چارپشمه‌نرده‌ده اوله‌جقسه خلق اورالردن قاچه‌جقدر . یوق شاید بونلر استانبولك خارجنه چیقارلرده اوراده تعرض ایدرلرسه محاربه بوسبتون بشقه صورتده اوله‌جق هرحالده بیوك قورقویوق (دیشاریدن برنعره‌ایشتدیلر :)

— هاات . تینی نی . . یامان کیده‌ر. ایمانم ، فرمان دیکله‌من ترسانه قوللری . . .

قادینلردن بری — آی . بونه ؟

کنعان — عاصیلر . . . آرتق ایشی ادبسزلکه اوردیلر . .

(قپودن صبیان بلوکندن ایکی نفر ترسانه‌لی کیرر . قیافت تام اوچاری .

بوی التی قاریش اللرنده قضاطوره‌سی طاقیلی برماوزر . قصـاطوره باشلرندن آشمش . قادینلر قورقار ، اڭ ذکلر تطمین ایدر .)

ترسانه‌لیلرك بری — (عمومه) اولوسی قنالی شریعت ایچـون چیقدق ؛ (غارصونه) ایمانم آپوستول بورایه کل .. آت تپنی‌نی.. بز ، بکا باق آپوستول بورایه شریعت‌ایچون کلدك ؛ مسلمانلره یساق ، قمار یساق ... آکلایورمیسك ایمانم . .

(براسکمله اوسته چوکر ، ارقداشیده ذاتاًاوطورمش ایدی)

— شمدی بکا باق آپوستول ، طولدور بزه ایکی دانه . . . هایدی ایمانم فینوسندن اولسون ، (غارصون کیدر . ایکی راقی کتیرر ؛ قادینلر قورقار ، آیاغه قالقار کیتمکه اصرار ایدرلر . اوغروب چیقار کیدر ،)

اوبر ترسانه‌لی — بکاباق علی ، سن فضله قاچرمشسك ، ایمانم ؛ بونلری‌ده چکیجه‌شـورادن‌تویه‌لم . آوجیلر ماتیزلری طوپلایور ، قوده‌سه آتیور . بوکونلرده خوشه کیده‌جك خلط دکل . .

اولکی ترسانه‌لی — ایمانم ، بوکونکی ایش بنم پك مراغمه طوقوندی ، بزم بابایه آجیدم نه‌ظالم قره‌دکزلی ایمش ، شو انار توفیقك مرتباتی ! یورکمك یاغی اریدی ، جانم یاندی : لکن نه خلط ایدرسـك ، سنی چیقارسـك بکاده بته‌لنه‌جکلر ، همان «کاور اوغلی کاوردن» باشلایه‌جقلر . کورده‌کچ . بزپیشکین چوجوغز ، چوق کوردك کچیردك ، یاوروم ، لازلره کندیمی تپه‌لتدیررمی‌یم؟ لکن جکرم‌ده یانارذی دیسـه‌م یالان . . آنالم شونی ایمانم . . (ایچرلر) ایمانم آپوستول ، کل بورایه آنام ، قاردشم . سن نره‌لیسك ، به‌یاوروم ؟

غارصون — (روم شیوه‌سیله) طاطاوله‌لی

ترسانه‌لی — بزم‌سمتلی ، بن ده‌قاسم‌پاشالی . بزم‌سمته اره‌صره کزمکه کیتمزمیسك ترسانه‌یه‌قدر اوغرارسه‌ك بنی‌صور بکاصیبیان بلوکنده‌قاسم‌پاشـالی‌سـیوری حیدر درلر اوشاقلردن کیمه‌صورسه‌ك‌سنی یانمه کتیررشمدی‌شونلری‌طولدر ؛ ایمانم‌هم‌بکاباق انانیلك ایدوب طورمه . سن غالبا قورقیورسك . اکلاتامادق . شوخلقه‌بردرلو جانم ، ایمانم بز اولوسی قندیللی شریعت ایچون چیقدق ؛ بزم کیمسه‌یه‌ضررمز یوق سز یالکز مسلمانلره کاغد اویناتمیه‌جقسکز . راقی ویرمیه‌جکسکز . ایشته بوقدر ؛ هایدی بقالم طولدورده کل . . . (غارصون کیدر)

— سن نه دوشونيورسك . . قره جعفر . كيفك يرنده دكلى ؟

— مانكيز طوتميوردم حيدرمانكيز جام برحوارده لق ايتمك ايستيوردق . نه خلط ايتيمه‌ك .

— دوشونديككك ايشه‌باق . بوراده كوزلجه آتارز ، چيقاركن قصاطوره‌لردن برينى رهين براقيرز . غازينونك نومروسنه دقت ايتدكمى ؟ چيقاركن اليرز . اونك اهميتى يوق . صوكره طوغرى بزم باجى‌يه كيده‌رز ، بزه ايكى دانه بولور ، صباحه قدر قاليرز . چيقاركن ماوزرلردن برينى براقيرز يارنده اوبر قصاطوره‌لرى ، اوبر ماوزرى . عقلك ايرديمى بوايشه ؟

— اولان‌يامانسك‌به‌حيدر ؛ آتالمدينى بلله‌ته‌يم . كيفم‌يرينه كلدى . (غارصون. راقيلرله كلير) ايمانم آپوستول ، بزمله خوارده‌لغه كيدرميسك ؛ مانكيز يك طوتمازز اما ، نه‌كه لازم ، ايشى اويدوروروز ، يوصما برشيله ياتمق ايسترسه‌ك بزه يولداش اول .

غارصون — بن بورادن آيريله‌ماز . بن بوراده غارصون .

ترسانه‌لى — غارصون اولمقله كوله دكلسك‌يا ايمانم بورانك چورباجيسى كيم ايسه بزسويلر سكا اذن آليرز .

غارصون — يوق افندم ، بن كيتمز ، بن كيتمك ايسته‌من .

ترسانه‌لى — نه چوق سويلنمه اولوسى قنالى .. سزه‌يوز ويرمكه كلمزكه .. هايدى ، چورباجى‌يه سويله بزم طرفمزدن ، اغالر امر ايدييور دى .. بكا باق . شوراده‌كى غارصونده بويونى بوكوك طورييور ؛ اونكده اكلاشيلان صباحدن اقشامه قدر جانى صيقيلور اوده بزمله برابر كلسين . نه‌ديرسين . حيدر ، ايكى كيجه اكلنه‌جكمزه بركيجه قاليرز . باجى بزه‌درت قارى بولورآ . (غارصون اغلايه‌رق كيدر .)

حيدر — بولور ايمانم ، باجينك يوصمالرى چوق ناصل قره جعفر ، ايشمز ايش دكلى ؟ بونلره كوچك اوينااتيرز . قاريلره‌ده شرقى سويله‌تيرز اوح ايمانم ، بركونلك بكلك بكلكدر .

جعفر — شوراده اوطوران فسلى مسلمانه بكزيور . سن نه‌درسك ؟

حيدر — يوق اولان بورايه مسلمانلركلز هپ‌كاوور . كيم بيلير ارمنى‌ميدر ؟ روم‌ميدر ؟ هم نه‌يابه‌جقسك . نه خلط اولورسه اولسون ! راقى ايچمه‌يور ، كاغد اوينامايور ، حريفدن نه‌ايسترسك ؟

جعفر — لازخواجه نه دییوریا ، بقالده طاقلمایه جق دییورمی ایدی !
(حاضرون برر برر چیقارلر)

— ایمانم ؛ حاجی بك ، نره یه ، قواغه می ؟ اوطورك به ایمانم ، بر ایکی سطر لاف ایده لم . طاتلی طاتلی قونوشیوردق . ایشته ، حیدر سزه کفیل ، سز مسلمان دکلشسکز ؛ اویله ایسه بزدن سزه ضرر کلمز . مسلمان اولسه ایدیکز ، بقالنی چیقارتیردق ، نه یاپه لم لازخواجه نك تنبهی .

آپوستول ، هانی یا ، دها کله یورمیسك ؟ چورباجی راضی می اولمایور !
(غارصون راقی کتیریر .)

سویله بقالم ، بزمله بو اقشام یولداشلق وار دکلی ؟

غارصون — چوق رجا ایده رم ، پاشام ؛ بن بیچاره بر غارصون . خوارده لق نم نه مه یاقیشیر ؟ آیاغمکی اوپه یم پاشام ؛ نی آلمایسکز ؛ بن قاری مازی ایسته مم . آنا بزم کیجه آغلار . . .

جعفر — کوپوللی ، نه دیللردوکویور ! سن بزی قاندیرمغه می چالیشیورسك ؟ نافله اوغراشما . هایدی چورباجی یه سویله ، آرقداشلکی ده آل برابر کل ، کیدیورز . (غارصون طورور ، آغلار)

کیت دیورم ، دیدیکمی همان یاپ . غارصون ینه طورور ، آغلار ، نفر قالقار ، ایکی توقادعشق ایدر . بوتون غارصونلر قوشوشور . قوله باغیریرلر .)

جعفر — سیوری صاریه صالدقی ؟ هایدی شورادن باصه لم ، اوجیلر یتیشیرسه ایش بیچمسز قاچار .

حیدر — طبانسزلق ایتمه به ایمانم . چك شو قصاطوره یی ؛ دیدیکمز دیدکدر ، (غارصونلره قصاطوره یی صاللایه رق دینه پاندیغمك اولادلری . کله جکمیسك ، کلیه جکمیسك ؟ شمدی سزی کسه رز . . (قپودن ایکی آوجی کیرر . جعفری یقالارلر ، حیدر صیویشیر ، آوجینك بری آرقه سندن سکیرتیر ؛ آتش ایدر ، قپونك اوکنده یره سریه ر .)

جعفر — قوبروغی تام قیصدیردق !

(پرده اینر)

دردنجی پرده

(صحنه ییلدیزده کوچك مابین دائره سنده بر اوطه یی کوستریر .)
عبدالحمید (یالکز ؛ زیلی باصار ، الماس آغا ایچری کیرر .)

عبدالحميد — الماس ، حركت اوردوسندن نه خبرلر كليور .

الماس — افندمز ، بوعاصيلرك ادبسزلكي تپه‌يي آشدى . بيلمم كه نه‌يا په‌بيله جكلر؟ قاهر پاشا قوللكز قوللرينه ديورلردى كه ، افندمز امر ايتسين ، همان آغالرله كيده‌يم ، محمود سطوت پاشالرينك قفالريني كتيره‌يم . اه ايچون باباييكيت آدم ، شو قاهر پاشا .

عبدالحميد — ، بن سكا نه صوريورم ، سن نه جوابلر ويريورسك ؟ حركت اردوسندن قطعى ، صحيح معلومات وارميدر . قوتلرى نه قدردر ؟ بش بيك ديديلر ، اون بيك ديديلر ، يكرمى بيك ديديلر .

اوتوزبيك ، قرق بيك اللى بيكه قدر چيقارديلر صوكره يانلرنده طوپ فلان وارميدر؟ الكزياده بورالريني اڭلامق ايستهيورم ، معلومات وارميدر ؟

الماس — افندمز ، آغالردن برى دمين بشكطاشدن كلمش ايدى . بوتون خلق بشكطاشى ؛ اورته‌كويى براقوب قاچدى . أولريني بوش براقدى ديور . تكميل قشله‌لرك اطرافنده‌كى محله‌لردن خلق ايكى كوندن برى بوغاز ايچنه ، احباب أولرينه مسافرلكه كيديور . لكن حركت اردوسنك مقدارينى كيم بيله‌جك ؟

عبدالحميد — بيلمه‌يورسك‌ده نه‌صاچمالايوب طوريورسك؟ قاهر بوراده‌مى؟

الماس — أوت افندمز ، بوراده .

عبدالحميد — مصطفى توتون كتيرديمى ؟

الماس — اوت افندمز كتيردى .

عبدالحميد — كتيردى‌ده نه ايچون بكا خبرويرمه‌ديكز ؟ بن سزه مصطفى توتون كتيرر كتيرمز اويوسه‌م بيله درحال بنى اوياندرڭز ديه تنبيه ايتمه‌دممى ؟ چابوق كيت كتير . (الماس چيقار)

عبدالحميد (يالكز) — شومصطفى نه‌قدر صادق آدمدر ! نه‌اتحادوترقيدن نه اردودن ، نه‌محمود سطوتدن قورقيور ! هرطرفه صوقوليور ، هرايشى كوزل خبر آليور تام زماننده يتشديريور ! آه ، شو حريف كبى ايكى بيك آدم اولسه‌ايدى ، روم ايليده ممكن دكل اومدهش جمعيت‌خفيه تأسس ايده‌ميه‌جكدى هپسى بربارچه‌يه يارامادى ... احسانلريمى رتبه ونشانلريمى چكديلر ، چكديلر ، نه‌يايه بيلديلر ؟ هيچ ، هيچ ، هيچ ...

(الماس كيرر ، النده اوستى‌مومىلى مهرلى برتنكه قوطو)

الماس بك — ايشته افندم . (قوطويی ماصه‌نك اوستنه قور)

عبدالحميد — (قوطويی آله‌رق) يكی سن چكيل . (الماس چيقار)

عبدالحميد قوطويی آچار قوطونك آلتندن جورنالی چيقارير اوقومغه باشلار :

« جناب حق افندمزه توكنمز عمرلر ويرسون بوكون آياستفانوسده ايدم . سركشلرك قوتی ايچه‌در . آياستفانوسله مقری كوی آره‌سنده درت بش طابور قدر عسكره تصادف ايتدم . بو كيجه مطلقا استانبوله كيره‌جكلردر . هر نه‌يابيله‌حقسه سرعتله ياپماليدر . دونمادن بزه هيچ بر فائده مأمول دكلدر؛ قولكز آياستافانوسدن عودت ايدركن دونما مرمره‌يه چيقيوردی : التحاقه كيتديكی آكلاشيليور . باغده كی معلوم شاهانه‌لری اولان پاره ايله تنكه‌جی اسماعيل نامنده صادق برقولكزی الده ايتدم ؛ اردوكاهده بر اغتشاش وجوده كتيرمكه چالیشه‌جقدر .

دهافضله مقدارده پاره بولنسه ايدی : احتمال محمود سطوتی‌ده اولديره‌جك بريني الده ايده‌بيليردم . افندمزك بوطبيعتی هر ايشی بوزيور . جناب حق شاهددركه قوللری كندی منفعت شخصيه‌مي اصلا دوشونمم ، مقصدم آنجق شوكت وسعادت شاهانه‌لريني تامين ايتمكدر . همان بوآنده فداكارلق اختيار بيورولورسه اردولريني باشلرينه كچيريرز . هرحالده اوغور همايونلرنده فدای جان ايتمك قوللريچون الكبيوك برشرفدر . فرمان »

عبدالحميد — شمدی حقيقتی آكلايه بيلدك . ديمك اوليوركه دونمادده التحاق ايتدی وبوآنده حركت اردوسی استانبوله ياكيرمش ياكيره‌جك . شبهه‌سز يانلرنده طوپلر ، مترالیوزلرده واردر . فقط حقيقی مقدارلريني آكلايه‌مدق ...

شمدی نه ياپمالی ؟ مقاومت ايتملی می ؟ ايتمه‌ملی می ؟ مقاومت ايدرسه‌ك غالب كليرلرسه ييلديزی خاك ايله يكسان ايدرلر ... يوق يوق بوبر بدلالقدر . مقاومت ايتمه‌ديكمز حالده بشقه صورتله ، تلطيف ايله ، پاره ايله موفق اولمق ينه ممكن ...

هرحالده مقاومت ايتمه‌ملی ، ايتمه‌ملی ... (قپو اورولور ، كل امرينی ويرر . ماينجی امجد ايچری كيرر) .

امجد — (بر ظرف اوزاته‌رق) علی جمال قوللرندن ...

عبدالحميد — (آلديغی ظرفك اوستنه باقه‌رق — غايت مستعجل) سن كيت (امجد چكيلير) عبدالحميد ظرفدن علی‌جمالك جورنالی چيقارير اوقور) .

« شوكتمآب ، هيچ تردد بويورمليين همان حربيه نظرينى ، خاصه قوماندانى چاغيرتكز ، بوتون قوتكزى سفربر حاله قويونلر سركش اردويى قارشيلامغه شتاب ايتسينلر آنجق بويله بر صولت ، بر صوات قهرمانانه ابراز ايديلير سه دركه اوكروه خذله‌يى تار ومار ايتمك قابل اولور لكن سراى همايونلرينى محاصره ايدنجه‌يه‌قدر انتظار بيوريلورسه البته‌اوزمان معاذاه خاطر قاليرز . سركش اردودن قطعياً قورقولماسين ! اصل ، موظف قطعه‌لره امنيت بويورلسونكه نه‌سراى همايونه ، نه‌ده‌ اكر شاهانه‌لرينه‌قورشون آتمايه‌جقلردر. يالكز كوكلى خذله‌سى قاليوركه اونلرده سلانيك سوقاقلرندن دوشيرلمش بر قاچ يوز چوجوق ايله ايكى اوچ بيك بلغاردن عبارتدر .

تكرار تكرار كمال اهميتله عرض ايلرم كه قطعياً تردد بويورلماسين ، همان سركش اردويى استانبولك قپولرنده طوردیرمق ايچون نه ياپمق لازم ايسه امر بيوريكز ، ياپلسين ، ايكى ساعت دها تأنى بويورولورسه وقت پك كچيكمش اوله‌جقدر ؛ فرمان . »

على جمال قوللرى

عبدالحميد — على جمالك انكارى طوتوشمش ، حركت اردوسى ايچرى كيره‌جك اولورسه كله‌سنى قورتاره‌ميه‌جغنى بيليور . اونك ايچون بنى مقاومته تشويق ايديور . عبدالحميد بويله تحريكاته قاناجق چوجوق ويابدلا ايدى . ابراهيم كمال اويله‌تشويق ايديوردى . شمدى نره‌ده‌يا ؟ فرار ايتمش ... على جمال‌قورتولمق ايسته‌يورسه اوده فرار ايتسين ...

(زيلى باصار ، آغالردن برى كلير)

— عبدالحميد (كلن آغايه) چابوق باش كاتب كلسين . (يالكز) بوبللى ... مقاومت قطعياً جائز دكل ؛ كلسينلر ، هرطرفى اشغال ايتسينلر ، بن‌ده ۳۱ مارتدن قطعياً خبردار اولماديغمى ، نم‌ده ارزوم بوعاصيلرك تأديب ايدلمه‌سى اولديغنى سويلرم ... كله‌جك اردونك قوماندان وضابطانى تلطيف ايده‌رم ؛ واقعا اولا الماموق ايسته‌يه‌جكلر ؛ هپ اويله ياپيورلر ؛ رد ايدرلر ، نازلانيرلر ، فلان ؛ صوكره چابوق آليشيرلر . كوزل بر هديه‌نك ردى هر حالده قبولندن زياده انسانى اوزر . بالخصوص كه بنم ويره‌جكم شيلردن كيمسه‌نك خبرى اولمايه‌جغنه قناعتلرى اولورسه ... بويله‌لكله‌دها نه‌عفت فروشلره هديه قبول ايتديره‌شم !

اوت ، خط حركت بو اوله‌جق . باقدق كه ينه عظمت فروشلق ايديورلر

عموم ثروتمی ، اوقدر چوق سودکاری ملته ، اردویه ترك ترك ایده‌رم . دهاده اولمازسه سلطنتندن‌ده فراغت ایلرم ... هیچ شبهه یوق ، بوطریقله حیاتمی قورتاریرم. حال بوکه مقاومت ایدیله‌جك اولورسه یبلدیزی طوپه طوتارلر وهیچ شبهه‌یوق بورانك ایچنده‌ن قورتلمه‌نك امکانی قالماز . . . یوق، یوق بوایی بر فکر دکل . . .

(باش کاتب کیررر)

عبدالحمید — (باش کاتبه) شیمدی حربیه ناظرینی ماکنه باشنه چاغرکز اردو حقنده نه معلومات وارسه عیناً ویرسین ، بندن قطعیاً هیچ برشی صاقلانماسین .

شوارادہ‌می‌ده تبلیغ ایدیکز : بوتون قیشله‌لری طولاشسون ، زنهار هیچ برطرفدن مقاومت اولنماسون . بن هر مسئولیتی درعهده ایدییورم ، ۳۱مارت حادثاتندن طولایی کیمسه‌یه هیچ برزمان زیان کلیه‌جك . بنم احسان ایتدیکم عفوعمومی مطلقا معتبر قاله‌جقدر، کیمسه قورقماسون ؛ بن هپسنی قورتاره‌جغم بوتون عسکر اولادلرمزه سلام شاهانه‌می سویله‌سین ، مرادمز بین‌الاسلام قانك دوکولمه‌سنه مانع اولمقدر .

(باش کاتب چیقار ، عبدالحمید ذیلی‌باصار ، کلن آغایه) بویوك قاهر پاشایی چاغر. (آغا چیقار) عبدالحمید (یالکز — اوت اوت بواك ایی طریقدر؛ بوسایه‌ده موفق اولورسه‌ق اولورز . یوقسه مقاومتله برشی قازانمیه‌جغز ، بومحقق . . .

(قاهر کیرر)

عبدالحمید — (قاهره) ، قاهر ، نه‌کونلره قالدق پایتختمز محاصره‌ایدیلیور، ساعتدن ساعته سرایمزك‌ده محاصره ایدلمه‌سنی بکله‌یورز . احتمال صباحه ، اقشامه بن اونلرك الینه اسیر دوشه‌جکم . هپ اسیر دوشه‌جکز . سن نه فکرده‌سك ، نه‌یاپه‌لم ؟

قاهر — پادشاهم ، قفام دائما سنك‌اوغورکده فدا اولسون ؛ بن آرناودم ویردیکم سوزدن کری دونمم . بوحیاتی افندمزه وقف ایتمشم ، اوداَئماافندمزك اوله‌جقدر . معتمده‌کی آرناود سلاحشورلر آراسندن سنك اغورکده اولمکدن چکنه‌جك کیمسه‌یوقدر ظن ایده‌رم . کندیمزی ، سرایمزی مدافعه ایده‌لم

پادشاهم ، بو نامردلره بز کندمزی تسلیم ایدرسه‌ك ینه اولدیره‌جکلردر . قاری کبی تسلیم اولمقدن، طاووق کبی کسیلمکدن ایسه کندیمی مدافعه ایتمك ایسته‌ردم بنم زایم بو . پادشاهم ؛ فقط سن نه‌فرمان ایدرسه‌ك اواولور .

عبدالحمید — تشکر ایده‌رم، قاهر ، صداقتکه‌امنیتم واردی ، شمدی ایسه هروقتدن زیاده سندن ممنون اولدم . شمدی مدافعه مسئله‌سنه کله‌لم : مدافعه‌دن سن بر نجات، برموفقیت امید ایدیورمیسك ؟

قاهر پادشاهم ، کسدیرمه هیچ برشی سویلمه‌مز نتیجه‌یی اه بیلیر . بزم انسانلق ، مردلك وظیفه‌مز قوزی کبی تسلیم اولمامقدر . بونده قصور ایتمیه‌لم اوته‌سنه اه کریم .

عبدالحمید — سرایك محافظه‌سنه نه‌قدر قوت وار ؟

قاهر ... قره قوللرده ، باراقه‌لرده ، قشله‌لرده بش بیك قدر عسکر وار . سرایك ایچنده‌ده بش التیوز سلاحشوروربیك قدرده مختلف خدمه‌وار هپسنه سلاح توزیع ایدیله‌بیلیر . قوماندایی درعهده ایده‌رم بن قوماندایده‌یم‌ده کورسونلر، ارکان حربلق ناصل اولورمش ، ارکان حربلقی بزطاغلرده‌اوکرندك اونلر مکتبده ... قورقمایك پادشاهم اونلرك حقندن کلیرز .

عبدالحمید — اونلرده طوپ‌وار ؛ دونمادە التحاق ایتدی .

قاهر — بزم‌ده اللهمز وار .

عبدالحمید — (متبسم) پك ممنون اولدم .. دوشونورز... بقالم نه‌حوادث الەجغز ...

ایشته باش کاتب ...

باش کاتب — افندمز ، حربیه ناظری دیبورکه حرکت اردوسنك قوتی اوتوزبیك راده‌لرنده‌در . یانلرنده برقاچ بطاریه طوپ برقاچ مترالیوزده واردر . باروتخانه‌یی ، داود ورامی قیشله‌لرینی اشغال ایتدیلر : اسکی سرایی باب عالی‌یی، فاتحی‌ده تحت محاصره‌یه آلدیلر .

ترسانه‌ده تسلیم اولمش ؛ آنجق تقسیم قشله‌سیله طاش قشله ویلدیز قالیور تقسیم وطاش‌قشله تسلیم اولمامق نیتنده‌در ، طوبخانه وبشکطاشده مقاومت ایده‌جکدر کندیسی‌هرنه قدر تسلیم اولمغه ارضایه‌چالشدیسه‌ده موفق‌اولمامشدر . عسکرلر : « بزه یاپدیردیکز ، شمدی‌ده اولدیرته‌جکسکز . » دیبورلرمش هردقیقه ایلریله‌مکده‌درلر ؛ احوال بوندن عبارت !

عبدالحميد — ایشیدیورمیسك قاهر ؛ بویله برقوته مقاومت ایدیله بیلیرمی ؟

قاهر — برکره پادشاهم حربیه ناظرینك ویردیکی معلومات طوغرودکلدر. قولکز ایی تحقیقات یاپدیردم ، تکمیل حرکت اردوسی اون بیك کشیدن فضله دکلدر. بواردو تك برخط ایله سکز طقوز کونده کلدی کونده برترەن کلیوردی. هرترەن یدی سکز یوز کشیدن زیاده آلەماز . فضله فضله حساب ایتسەك آنجق اون بیك کشی چیقار . بونلره برچوق یرلره ، قیشلەلره یایلدیلر ، برچوق قرەغوللری اشغال ایتدیلر ؛ بورالری محافظه‌یه مجبوردرلر . یاریسی ، بلکه دها فضله بووظیفه‌یی کوره بیلیر . آنجق درت بش بیك کشی بیلدیزی محاصره ایده جك. بز اول الله قارشی کله بیلیرز طوپلری وار بویوریلیور ؛ بزشمدی حاضرلانیرسه‌ق اونلری قارشیلامغه کیده‌رز ؛ طوپ استعمال ایتسه‌لر بیله مضرتی محدود اولور . هیچ تردد ایتمه پادشاهم ، فرمان ایت ، اورالم ادبسزلری . . اورالم . . .

(بووم . بووم)

عبدالحميد — (اولدیغی یرده‌صیچرار) بونه ؟

باش کاتب — آکلاشیلان تقسیم وطاش قیشله‌لرنده غوغا اولیور . .

عبدالحميد — بر دوربین ویریکز .(قاهر دوربینی کتیرمك اوزره چیقار) سزنه فکرده‌سکز . سعادبك ؟ (بووم .. بووم) (عبدالحميد ارتعاش ایدر)

باش کاتب سعاد بك — افندمز ایچون هیچ برقورقو کورمه‌یورم . حرکت اردوسنك کلمه‌سی وطن‌معزز ایچونده ایدر . افندمز ایچونده ایدر . افندمز تصدیق بویورورلرکه ۳۱ مارت حادثاتی (بووم ، بووم) وطن ایچون غایت مضر غایت تهلکه‌لی برعصیان ایدی .(عبدالحمیدده اشمئزازلر) اونی متعاقب، فرداسی آطنه‌ده ظهور ایدن اغتشاشات استانبول حادثاتندن دها مؤسفدر. (بووم، بووم . . . عبدالحمید غیر اختیاری ارتعاش ایدر) قوجه برمملکت ، براقلیم باشدن باشه یانیور . تکمیل بر ولایت خلقی یکدیکرینی اولدیریور ، اجانب مداخله‌یه فرصت آرایور . تشکر اولنورکه حقیقی عثمانلی اردوسی همان وطنك امدادنه ، دولتی محو وانقراضدن تخلیصه شتابان اولدیده (بوم . . ، بوم . . قاهر دوربین ایله ایچری کیرر) امید استقبال تکرار طوغمغه باشلادی . اون ایکی کوندن بری پایتختده تام بریکیچریلك حتی اوندن وحشیانه، اوندن مغایر مدنیت برحال حکم سوریور . ارککلره تعرض ایدیورلر ، مطبعه‌لری تخریب ویغما ایدیورلر ،

مکتبلره هجوم ، منور انسانلری قتل ایدیورلر ، اك مکمل ضابطانمزی عادتا آولایورلر ؛ عاصی عساکر هرطرفده رذالت چیقاریور ؛ هرطرفده تترخوشاق ایدیور .

کرچه هنوز اجانبه طوقونلمادیسه‌ده . .

عبدالحمید — یوق ، یوق امین اولکز هیچ برطرفده اجانبه طوقونلمایه جقدر . نه بوراده ، نه آطنه‌ده هیچ برطرفده . . .

باشکاتب — افندمز باشی بوش قالمش برقاچ بیك عسکرك نه‌قدر مهلك برقوت اولدیغنی طبیعی تقدیر بویوریور . بوکونه قدر ، کوریلیورکه اجانبه تعرض ایدلمه‌مشدر . لکن ناموسلو ومحب آسایش خلقه تجاوز ایدلدیکی کبی یارین‌ده متعصب وجاهل برخواجه‌نك تشویقله غیرمسلملره ، و او آره‌ده اجانبه تجاوز اولنمیه‌جغی نه‌معلوم ! (بوم ، بوم ، عبدالحمیدده ارتعاش) بو آتیلان طوپلرك هرکله‌سی کرچه برقشله دیوارنده بردشیك اچیور واحتمال عاصیلردن برقاچینی تپه‌لیور ، فقط مملکتی احیا ایده‌جك برغلبه تأمین ایله‌دیکندن قلبه هراس دکل انشراح ویرملیدر .

حقیقةً افندمزك تلاشنه تعجب اولنور : ۳۱ مارتده اولدقجه نشئه‌لی بولنان افندمز شوبرمژدهٔ قدسی ایله‌طلوع یدان‌شمس مشروطیت تابك‌کتیردیکی ۱۱ نیسان صباحنده نه‌دن متأثر بولونیورلر .

بومکمل انقلابه الکزیاده ممنون اوله‌جق‌افندمزاولمالیدرلر ، چونکه‌بوآتیلان طوپلرك‌هربری دولت‌عثمانیه‌مزی ترصین ایدییور؛ تخت‌عالیجنابلرینی‌تقویه‌ایدیور :

عبدالحمید — (دوربینی الده‌رق) تسلی ویردیککزدن‌طولایی‌تشکرایده‌رم . بن حقیقةً متحیر ومتأثرایدم ، بوایکی اردو ارەسنده‌کی مجادله‌نك نه‌یه منجر اوله‌جغنی تقدیر ایده‌مدیکمدن چوق تأسف ایدییورم . ایکی اردو پایتختك ایچنده سکسان برده چارپیشیرکن اراده قضارا برچوق معصومك ، برچوق اجنبینك‌ده‌قانی‌اقه‌بیلیر . صوکره ییلدیزعسکرینك‌مقاومت‌ایتمه‌سی بزی دیکله‌میوب قورشون اتمه‌سی‌ده محتمل ، اوزمان بزم حیاتمزده تهلکه‌ده قالمازمی ؟ . .

باشکاتب — افندمز قطعی صورتده فرمان بیوردقدن صوکره ییلدیزده نك برقورشون‌بیله پاتلاماز ؛ هیچ مراق بیورماسونلر .

عبدالحمید — بیلیرسکزکه حربیه ناظرینه مقاومت ایدلمه‌مك امرینی

ویرمش ایدم . کندیسی‌ده بوکا صوك درجه چالشدیغی حالده موفق اولدیمی؟ ایشته کوریبورسکز ، محاربه اولیور . . قاهر ، سن نه دیرسك ، ییلدیز عسكری تسلیم اوله‌جقمی ، اولمایه‌جقمی ؟

قاهر — فرمان سنك پادشاهم .

عبدالحمید — بقالم نه اولیور ، بن یوقاری چیقوب محاربه‌یی سیرایده‌جکم ، پك مراق ایدییورم . فقط بودوربینله هیچ برشی کوریله‌میه‌جك ، رصدخانه‌یه قدر چیقاجغم . . (چیقار)

قاهر — سن نه دیورسك به باش‌کاتب ، افندمزه برفنالق اولماز انشاالله ! سنك جون ترکارله ارەك ایی ایدی ، نه‌دوشونیورسك بقایم .

باش‌کاتب — والله قاهر پاشا شیمدیلك برشی دینه‌مز . ٣١ مارت حادثاتنه برحرکت ارتجاعیه نظریله باقیلیور ، حتی بوحرکتك ییلدیزك پارماغیله وقوعه کتیرلمش اولدیغی‌ده سویله‌نیور . اردو شبهه سز تحقیقات سریعه ومکمله اجرا ایده‌جکدر . استانبول عسکرینك اوزرنده پاره بولنمقده‌در ؛ اردو شبهه سز هرشیدن اول بوپاره‌نك نره‌دن کلدیکنی ارایه‌جق . اوقدر پاره‌نك انجق سرایدن چیقمش اولمه‌سی احتماله کیدیله‌جکی شبهه‌سزدر . سزنه‌دیرسکز ، قاهرپاشا حضرتلری بوپاره‌یی عسکره کیم ویردی ؟

قاهر — پاشا زوتین به باش‌کاتب ، بوندن معلوماتم یوق . الماسدن وشهزاده غیاث‌الدیندن شبهه‌له نیورم . الماس کندی دائره سنده برقاچ دفعه غیاث‌الدین‌ده برا ، برچوق بربیانجی انسانلرده قبول ایتدی . بونلردن مبعوث ابراهیم کمالی طانیرم ، ارناوددر . ارناووده دکلیا ، یونانلیدر ، ادی ابراهیم . ترازی‌یی چیقاران مقصودك کیروب چیقدیغنی کوردم بن‌ده شبهه لنمکه باشلادم لکن هیچ برشی بیله‌میورم . . . برشی‌سویلیه‌مم .

(مابینجی امجد کیرر)

امجد — افندمز نره‌ده ؟

باش‌کاتب — رصدخانه‌ده ، نه‌وار ؟

امجد — روم ایلی اردوسی بشکطاش جهتندن بوتون قره‌غوللری آلدی . ییلدیزی صارمغه باشلادی . .

باش‌کاتب — بن کیدر خبرویریرم . (چیقار)

قاهر — بتك بكزك آتمش مابينجى بك ، نه‌دن ، اركك اولك به ، نيه قورقارسكز به ، بن بوراده‌يم ، سلاحشورلر بوراده ... بو، بو، اوره ، بو، بو ... سرايه اول‌الله برشى اولماز ...

امجد — آح ، شوخنزير على‌جمال ، بوتون قباحت اونده .

قاهر — كيمدر به اوعلى‌جمال ، نه‌ياپمش به سويله‌به كيده‌يم كبرته‌يم شوكراتابى ..

امجد — انتقام غزته‌سنك محررى يوقمى ؛ ايشته او على‌جمال. اوخنزير افندمزه جورنال ويرر طورووردى . اوتشويق ايتدى . بوتون بوفلاكتلرى باشمزه اوكتيردى .

قاهر — مورى بوكراتا جورنال ويريوردى ؟

امجد — اوت ، پاشا ، جورنال ويريوردى .

قاهر — مورى بوجورناللرى پادشاه افندمزه كيم كتيريوردى ؟

امجد — .....

قاهر — سن آبه امجدبك، نره‌دن معلوماتك‌وار ؟شونى اكلاته‌بيليرميسك؟

امجد — آح ، پاشا ، بن خبيثه الداندم اومكتبده بنم صنف ارقداشم ايدى. اوزماندن برى ذكاوتنك مفتونى ايدم .اوروپايه‌قاچدى ؟ غزته‌لره يازى يازمغه باشلادى . كنديسنه مفتونيتم‌بوتون‌بوتون‌ارتمش‌ايدى.صوكرا اورادن بكايازمش، افندمز نزدنده بوسطمى رجا ايتمش ايدى صداقتندن بحث ايديوردى ، افندمزك سياست‌فوق‌العاده‌سنى تقديرايله‌ديككى تأمين ايليوردى ؛ افندمزه‌عرض خدمت وعبوديت ايتمك ايستديكى سويليوردى . المدن كلديكى قدر بواسكى آرقداشمه معاونته شتابان اولديغمى طبيعى معذور كوررسكز . اوت توسط ايتدم ، سفير مفير ايله آره‌لرنى‌ده بولمش ايدم ، ابى خدمتلرده بولندى.چوق ژون تركك اوروپادن عودتنى تأمين ايتدى . ازجمله مقصودبك‌غزته‌سنى تعطيل ايتديرن ، اونايكى بيك غروش معاشله شوراى دولت اعظالغنى قبول ايتديرن على‌جمالدر. دامادپاشانك شابقه ايله‌فوطوغرافنى الده‌ايتديرن على‌جمالدر. ژون تركلرك اوروپاده الك برنجى خفيه‌سى حاصلى او ايدى .

اوزمان هپمز بو نوع‌خدمتلرى‌تقدير ايدردك ، چونكه‌افندمزك‌تقويهٔ‌سلطنته چاليشليوردى . فقط صوكره‌اكلا شلدى‌كه بوتون‌اوخدمتلر برشيئه يارامايوردى ونهايت ژون تركلرك غلبه‌سنه مانع اولمق قابل اولمامش ايدى .

قاهر — جانم سن آكلامييه‌جكسك بونلری؟ سن بوسفر نه ایچون ژورنال الدك كتیردك؟ افندمز بالذات قانون اساسی‌یه یمین ایتمه‌مشمی؟ یمین دیمك بسا دیمكدر؟ بسا بوزولورمی؟ ایشته‌بسایی‌بوزانلر بویله پشیمان اولور.

امجد — آه‌قاهر پاشا ، سن بیلمزسك‌اونه‌شیطان‌حریفدر؟ بنی قاندیردی، بونلر جورنال دكل دیدی ؛ بن‌افندمزك كوزلرینی آچمق ایسته‌یورم؛ ملك‌الدن كیدیور، دیدی. شاید اوكاغدلری افندمزه ویرمیه‌جك اولورسه‌م موجود قابینه، مجلس مبعوثان اوقدر فنا اداره ایدیورمش‌كه باتا جقمشز . بن‌ده قاندم طوغروسی قانمامق اولماز.

قاهر — جانم‌سن اشكمیسك ، چوجوقمیسك ، ناصل قاناره‌سك ؟

امجد — اوفرنكلردن ، اوروپادن ، شورادن بورادن مثاللر كتیریوردی؛ فلان شویله یاپدی ، فلان شویله ایتدی ، دیور بنی قاندیرییوردی یالكز بنی‌می‌یا ، بوتون استانبولی . . . افندمز كلیور .

(عبدالحمید ، آرقه سندن سعاد بك كیررلر)

عبدالحمید — دهشت ، دهشت ! بوغوشیورلر : تقسیم قشله‌سنی ده آلدیلر ؛ شیمدی‌ده محاربه ایدییورلر . فقط مجیدیه‌ده یاریم ساعته قدر تسلیم اولور ، هرطرفدن طوپلرله دوكیلیور . . . آه ، بزم عسكرلر مقاومت ایتمه‌ملیدیلر ؛ حتی روم‌ایلی اوردوسنی موزیقه ایله كیدوب استقبال‌ایتملیدیلر .

بزم‌عسكرلرصانكه فنامطالباتده‌بولنمشلردی ، شریعتی‌ایسته‌رز؛ دیمشلردی... عسكرلرنه بیلسین ، جاهل انسانلر ، خواجه‌لر اونلره اویله سویله‌مش . .

(الماس آغا كلیر)

عبدالحمید — (الماسه) نه‌وارالماس ؟

الماس — افندمز برقاچ طابور عسكر بشكطاش جهتنده سرایی صاردی . مقاومت ایده‌جكسه‌ك همان كندی‌عسكرمزی كوندرملی‌یز آدملره سلاح طاغیتمالی‌یز ، برشی‌یاپمالی یز .

عبدالحمید — سن نه‌دیرسك قاهر پاشا ؟

قاهر — والله پادشاهم، اغانك حق‌وار. آغاطوغرو سویله یور، قاری‌كبی اللرمز باغلی طورمغه كلمز ، همان سلاح طاغیتالم ، منتظم‌قوتلرمزی‌سوق ایدملم؛ سرای دها زیاده محاصره اولمادن قارشیلرینه كیدملم ؛ اونلره بهمه‌حال بوزغون ویردیریرز ،

عبدالحمید — اویله ایسه کیت ، آدملره سلاح طاغیت . قوای موجوده یی تفتیش ایت ؛ صوکره بکا معلومات ویر . خبرم اولمادن تك بر قورشون بیله سرایده پاطلاماسین . (قاهرچیقـار) سزده چیقیکز ، بنی یالکز براقیکز .
(هپسی چیقار , عبدالحمید یالکز قالیر)

عبدالحمیـد — (یالکز) ایشته یالکز بوخاطره کلزدی ، اون بر کون ایچنده روم ایلینك هرطرفندن اوتوز بیك موجودلی براردو نتسین , پایتختی محاصره وفتح ایتسین , سرایمی صارسین ! (بووم , بووم , عبدالحمید ارتعـاش ایدر) طوپلر ' طوپلر ' بونلر بنی چیلدیرته جق ، هربری پاطلادقجه حیاتمه قصد ایدیلیـور ظن ایدیورم . نه پایمالی ، بویکی وبویوك تهلکه یی ناصل آتلاتمالی ؟ یوسفرلچین تموزه بکزه میور؟ اوزمان تهدید اوزاقدن اولیوردی , فقط شمدی ، یقندن , پك یقندن . . (بووم , بووم ، عینی رول) اوف , اوف , چیلدیره جغم , چیلدیره جغم ، شوطوپلری ناصل صوصدرمالی ؟ اوردو عسکرده امابابایکیت عسکر ایمش . بردورلو تسلیم اولمایور ! آح ، بران اول بیتسه ! بران اول هرطرفی تسـلیم آلسه لرده بورایه کلسه لر ... آح ملعونلر ، ملعونلر ، بوتون بو فلاکتلری سز باشمه کتیردیکز. سز اوت سز بشقه لری دکل ! او علی جمال ، ابراهیم کمال ملعونلری اوتکمیل قفالرینی بکنمش مفسدلر ! جمعیتك قوتی قالمامش بوراده آوجیلره قدر تکمیل عسکر المزده ؛ دهابیلمم نه افسانه لر ... ایشته عسکر الکزده ایشته کنج ضابطانی ده اولدیردیکز ایشته هرایسته دیککز اولمش ایدی هانیا نره ده سکز ؟ نره ده سکز ؟

فقط هیچ اولمازسه شودوموز سیاهی یی کبرته یم ده حدتمی یکه یم (زیله باصار) اومارصیغك مفسدلکی اولماسه ایدی بن پك اعلا جمعیتله ایشمی کوربوردم . برده اوامجد .. (قادر اغا ایچری کیرر) قادر ؛ کیت الماسی و ماینجی امجدی بکا چاغیر .. (قادر آغا چیقار) اوسـنسی امجد علی جماله بوزمش افندمز اوقولکز خارجیه ناظری اولمغه لایقدر . خصما کزه برنجی دشمندر ؛ جمعیت بوکون یوزکره کولیور فقط امین اولـکز آلتدن آلته ینه بویوك دشمنکز اونلردر . ایلك فرصتده افندمزی محوایده جکلردر ؛ باقکز افندمزك الندهبرشی براقمشلرمی قوماندا ایدن ، مملکتی باشدن باشـه اداره ایدن هپ اونلر . . . علی جماله امنیت بیورکز سائل پاشا قولکزله افندمزه تکرار اقتدارینی اعاده ایده جکلردر . ایشته نتیجه سی: (بووم ،بووم ،قادر کیرر)

قادر — افندمز الماس‌ده اجدده سرایده بولنه‌مایور آکلاشیلان ایکیسی‌ده فرار ایتمش.

عبدالحمید — فراری ایتمش: آه‌مامونلر: فرار ایتمشلر! فرار ایتمش‌ده بنی یالکز براقیورلر. قورقاق، کستاخ حریفلر، پادشاهلرینی براقوب قاچیورلر.

الکصوك نه‌معلومات وار، باش‌کاتبله قاهرپاشایی بکا چاغریکز. (قادراغا چیقار)

عبدالحمید — (یالکز) حدتمی تطمین ایده‌مه‌یه‌جکم انتقامیمی اله‌میه‌جغم؛ بوتون بومسفدلر اطرافمدن قاچمش؛ باقکز شو زواللی قادر فراری خاطرینه بیله کتیرمه‌مش، حال بوکه بن‌اونی هپ قهر ایدیورم.. شمدی‌آکلایورم، آکلایورم‌که فنا ایدیورم. بردها فرصت اله کچرسه آرتق فنالره قولاق آصمیه‌جغم .. لکن بوقابلی، اییلك ایتمك بنم‌المده‌می؟ هرحرکتم شورادن (قابنی‌کوستررر) کله‌یورمی؟ اوراسی بکا امر ایتمه‌یورمی؟ (طغیان‌ایله) آه شمدی قابل اولسه‌ده بویوك، پك بویوك بر قوته امر ایده‌بیلسه‌م‌ده روم‌ایلی اردوسنی باش قوماندانلرندن صوك کوکللی نفرینه قدر هپسنی اولدورته بیلسه‌م! قاهری‌سرعسکر نصب ایتسه‌م و ممالکمی بردها یکیچریلرمله فتح ایله‌سه‌م! سلانیکك، مناسترك قپولری اوکنده انسان قفاسندن قله‌لر یاپدیرردم! اردوده برنك مکتبلی ضابط براقمازدم... آه؛ قابل اولسه‌ده عالمه قیزیل سلطانك ناصل بر پادشاه اولدیغنی کوستره‌بیلسه‌ ایدم.. آنیبال، جنکیز، تیمورلنك.. بن سزی تقدیس ایدیورم، تاریخده سزك پایه‌کزه چیقامادیغمه، آنجق اوکا تأسف ایدیورم.. (قاهرله باش کاتب ایچری کیرر)

عبدالحمید — (باش کاتبه) نه‌خبرلر وار؟

باش کاتب — افندمز، طاش قشله‌یی‌ده آلدیلر؛

عبدالحمید — اویله‌می، اوراسی‌ده‌می آلدیلر؟

باش‌کاتب — اوت‌افندمز؛ اوراسی‌ده آلدیلر سرایك اطرافده اون‌بش‌بیك قدرعسکر وآلتی بطاریه طوپ وار . .

عبدالحمید — (مرتعش) اویله‌می. طوپده‌می وار؟ ایواه!

باش‌کاتب — اوت افندمز، آلتی بطاریه طوپ وار...

پك‌آز زمان صوکره‌بوقوتك ایکی مثلنه ابلاغ اولنه‌جغی شبهه‌سزدر. چونکه طاش قشله‌ده آلندی . .

آیاستفانوس‌ده‌کی دونمادن ایکی زرهلی‌ده بشکطاشك اوکنه کلمش دمیر آتیور . (قادر اغا ایچری کیرر)

قادر آغا — افندمز محاصره اردوسندن مذاکره ایتمك ایچون برآدم ایسته‌یورلر .

عبدالحمید — نه مذاکره‌سی اونلرله نه مذاکره ایدیلیر ؟ اوملعونلره لایق اولان قلنچ , قلنجدر .

قاهر — یشا پادشاهم یشا حقیقةً عثمانلی اوغلی عثمانلی پادشاهی اولدیغکزی اثبات ایدییورسکز . فرمان بویورکز پادشاهم اورالم .

باش کاتب — افندمز بویله برفکر کرك ملت ایچون ..

عبدالحمید — بکاملتدن بحث ایتمه‌یکز بنجون بوکله بوشدر .

باش‌کاتب — کرك سلامت شاهانه‌لرایچون پك مضردر . پك تهلکه‌لیدر . اللی آتمش طوپ بردن کله‌لری سرایك اوزرینه یاغدیرمغه باشلادقلری کبی نه‌یاپه بیلیرز ؟ قاهرپاشا حضرتلرینك غیرت و شجاعتنی تقدیر ایدرم لکن مقاومت ایتمك جنتدر . فرمان بویورکز بریٔزکیتسین قونوشسون ..

عبدالحمید — (آپشمش) قاهر نه‌قدر قوتك وار ؟

قاهر — افندمزه قارشی یالان اولماز . . . عسکرك بویوك برقسمی فرار ایتمش ؛ سلاحشورلر وخدمه‌لرله برابر آنجق اوچ بیك موجودمز وار ، هیچ اولمازسه ناموسمزله اولورز .

عبدالحمید — ایواه ؛ اوچ بیك کیشی... هم‌ده یاریسی خدمه ؛ باغچوان . . قابلمی ؟ بوجنت اولور . . یوق , یوق , ممکن دکل . . . باش‌کاتب , کیدکز ، قونوشکز ؛ قاهر سلاحلری طوپلاتکز . . تسلیم بایراغنی چککز . . .

(پرده اینر)

بشنجی پرده

(صحنه ییلدیزده ، کوچك مابین دائره‌سنده عبدالحمیدك بولندیغی محلی ارائه ایدر .)

عبدالحمید — باش‌کاتب سعاد بك

عبدالحمید — حقمده‌نه نیتلری اولدیغنی اوکره‌نه بیلدکمی باری ؟

باش‌کاتب — خایر ؛ افندمز ، هیچ برشی اکلایه‌مادم . فقط حیات شاهانه‌لرینك هیچ برتهلکه‌یه معروض اولمادیغنی کمال امنیتایله سویله‌یه بیلیرم . اردونك مقصدی ۳۱ مارت حادثات ارتجاعیه سنك فاعللارینی ، مشوق‌ومسببلرینی

تأديب ايتمك ، مشروطيتی تكرار تأسيس و تأييد ايله‌مكدر . افندمز ، قانون اساسی‌يه صداقت يمينی ايتمش وخداولسون بويمينی نقض ايده‌جك ، خلفنه دلالت ايله‌يه‌جك هيچ برحركت شاهانه‌لری كوريلمه‌دی . اردو ايسته ديكی كبی تحقيقات وتدقيقات ياپسين ،طبيعی ذات شاهانه‌لرينك هيچ بر دخلی اولمديغندن انديشه ايديله‌جك يری كوره‌ميورم .

عبدالحميد — اويله‌ايسه بكا نه تبليغ ايتمك ايچون‌اوضابطی‌كوندريورلر .

باش كاتب — قطعياً بيله‌ميورم ، مساعده بويوركز . كلسون اكلارسكز .

عبدالحميد — (متأثر) پكی ، سويله‌كلسين .

(باش كاتب چيقار)

عبدالحميد — بواحوال قطعياً ايلدكه‌دلالت‌ايتمه‌يور ؛حريفلرنی‌خلع‌ايده‌جكلر . هيچ اولمازسه اولديرمه‌سه‌لر ! آرتق قوجاقلرينه دوشمش بولونيورم ، انصا فلرينه . . قورقيورم ، قورقيورم . . اوتوز اوچ سنه‌لك سلطنتك بويله بركونی‌ده اوله‌جغنی كيم خاطره كتيره‌بيليردی ؟ . . آح ، فنااوليورم ، شوسرايك ايچنده بنم صادق آدملرم يوقمی ؛ بنی‌محافظه ايتسين ، بنی قاچيرسين ؟ بوراده نه‌يه طوريورز ؛ ايشته شو چانطه بنی تخليصه كافيدر : بر قاچ مليون ؛ ليرا ، (چانطه‌يی‌آلير) همان بورادن‌قاچه‌يم قاچه‌يم ! .. فقطنره‌يه،اطرافی‌روم‌ايلی عسكری صارمش ؛ قابل دكل ، قابل دكل .

(باش كاتب ايله اردونك مرخصی بويوك ضابط كيررلر)

عبدالحميد — (آياغه‌قالقار) صفاكلديكز اوغلم ، اردونك كلديكنه پك‌ممنون اولدم ؛ جمله‌كزك قهرمانلغنه حيران اولدم . دولتی انقراضندن قورتارديكز ، بن وبوتون خاندانم بوندن‌صوكره الی ماشاالله سوره‌جكلری‌سلطنتی سزه ، روم‌ايلی اردوسنه مديون قاله‌جقلردر . (بركوستريور) اوطوروكز اولادم(كنديسی‌ده اوطورور) شمدی‌آكلاتكز ، اردوبوندن صوكره نه‌كبی اجراآته قرار ويرمشدر ، جمله‌سنی اراده‌مله تصديق ايده‌رم ...

مرخص ضابط — اردونك اك‌برنجی املی مشروطيتی اك متين صورتده تأسيس وتأييد ايله‌مكدر ، اردو حادثهٔ ارتجاعيه‌يی كاملاً ازاله ايده‌جكدر ، عاصی عسكر وبوتون مسببلر ومشوقلر تحت محاكمه‌يه النه‌جق واك كوچوكندن اك‌بيوكنه قدر بوحادثه‌ده ذی‌مدخل اولانلر امين اولكز ؛ جزالرك اك مدهشنه دوچار اوله‌جقلردر ... (عبدالحميد ارتعاش ايدر) ذات شاهانه‌لرينه كلنجه

اردو تحقیقات یاپادن سزی اتهام ایتمك نیتنده دکلدر . فقط سرایکزك محافظلرینه قدر عموم عسکرك عصیانی ، بالخصوص عاصیلرك اوزرنده بولنان کاغدلی پاره‌لری نه ایله تأویل ایده‌جکنی ده اردو بیله‌میور . (عبدالحمید ارتعاش ایدر .) بونکچون ادارهٔ عالیهٔ عسکریه سزی استراحته دعوت ایتمکه قرار ویرمشدر .

بنده‌کزده بوقراری تبلیغه مأمورم...

عبدالحمید — اوغلم کوریبورم‌که اردو بنم حقمده برشبهه حاصل ایتمش اردونك حقسزدر . بم اقوالم ، حسن نیتم ، خیرخواهانم میداندەدر . بوعصیانده بنم ذره قدر مدخلم اولسه ایدی سرای محافظلریده مقاومت ایدردی حال بوکه کوریورسکز ، ییلدیزدن بر تفنك بیله پاطلامدی . بوکا مکافاةً اردو بنی خلع ایتمك ایستەیور بو ، بویوك برحقسزلقدر . برکره دوشونلسون ، اردونك مکملیتنی تأمین ایدن کیمدر ؟ بنم قدر دولتمزك قدرتنی تأسیسه چالشمش دها برپادشاه وارمیدر ! صوك یونان محاربه‌سی آنجق بنم طرفمدن ، کندی تصرفاتمدن ویردیکم پاره سایه‌سنده یاپلمش وقزانلمشدر . بوآنده ینه بلغارستان ، صربستان ، یونانستان کبی قومشو کوچك دولتلره قارشی هرهانکی برلزوم اوزرینه اردو سوق‌ایده‌بیلمك ایچون نه‌قدر برپاره لازمسه همان ویرمکه حاضرم . بن هر زمان ملتك حقیقی باباسی اولدیغمی اثبات ایتدم ، دائماده اثبات ایده‌جکم . دولتك هرهانکی برغائله‌دن قورتولوسی اولمایه‌بیلیر . اوده بم سایه‌مده . مثلا یمن مسئله‌سنی ایستەدیکمز انده حل ایده‌بیلیرز ؛ لازم اولان پاره‌یی بن ویره‌جکم اردو، یاکلش برفکر پیدا ایتمش ؛ باش‌قوماندانه سلامنی تبلیغ ایدیکز ، اردویه.. ملته بیان ایتدیکم بولده دهاچوق خدمت ایتمك ایستەیورم ، همان ده سوزمی اجرایه حاضرم .

اردونك مرخصی — افندم اردونك مجلس عسکریەنك دیکر برقرارینی دها تبلیغه مأمورم . حکومت عسکریه سزی نقودکزی اردویه ، اموالکزی خزینه‌یه ترك ایتمکه دعوت ایدییور . حقیقةً اردو پاره‌یه محتاجدر ، بیوردیغکز کبی غوائل ایله محاط بولنیورز ، بوپاره‌یی مز ملت سایه‌سنده بریکدیردیکز ینه ملتك شوکت وتعالیسنه اعاده ایدیکز . ذاتاً کندیکزده بوخدمتی ایفایه‌حاضر اولدیغکزی بویورمش ایدیکز . خدمت ایچون الك‌مناسب زمان شمدیدر ، حسن نیتکزی کوسترمکه فرصت بولیورسکز ، قاچرمیکز .

عبدالحمید .. - اوغلم بنم سلطنتدن فراغت ایتمکه نیتم یوقدر . نقودواموالمه

کلنجه آنجق سلطنتده قالمق شرطیله لزومی مقدلرینی ترك ایده‌بیلیرم .

اردونك مرخصی — (آیاغه قالقار) بنده کزك وظیفه‌م بوندن عبارت ایدی جوابکزی اردویه ایصاله کیتمك ایچون مساعده بویورکز . شوراسنی‌ده اخطار ایده‌یم که اردونك دعوتی غایت ملایمدر ؛ سز اجابت ایتمزسه‌کز ، بیلیکز که عموم ملت سزی خلع ایتمك ایچون اجتماعلر عقد ایده‌جك ، باغیره‌جقدر . ملت مجلسنه شدیدن بویولده تلغرافلر یاغمقده‌در ؛ ملت مجلسی اوچ کوندن بری بومسئله‌نی مذاکره ایتمکده و سزك دعوت واقعه‌یه نه جواب ویره‌جککزی بکله‌مکده‌در . حقکرده اقتضا ایدن فتوای شریفك اصداری پك ممکندر .

عبدالحمید — اوغلم ، مقصدم ملته جداً خدمت ایتمکدر ، فقط مادامکه بونیات حسنه تقدیر ایدیلمه‌یور ، صوك بر تکلیفم وار ! بندن صکره تخت عثمانیه اوغلم غیاث الدین چیقسین ، خاندانم ایچنده مملکتی حقیله اداره‌جك غیاث الدین‌دن بشقه کیمسه یوقدر ، قارده‌شمی طانیرم ، عموجه‌مك اوغلنی‌ده ایی بیلیرم ، بری پك بوموشاق ، اوبری پك سرتدر ایکیسی‌ده پادشاهلغه لایق دکل . . . اردو تکلیفمی قبول ایدرسه فراغت ایده‌رم .

اردونك مرخصی — سوزلرکزی عیناً نقل ایده‌جکمه امین اولکز .

(چیقار)

عبدالحمید — (یالکز) اویله آکلایورم که بونلر بنی خلع ایده‌میه‌جکلر فتوا المق قولای اولسه ایدی هیچ بکا فراغت تکلیف ایدرلرمیدی ؟ یالکز رشیددن قورقارم . . . (ارتماش ایدر) فقط جرأت ایتمزلر ، جرأت ایتمزلر .. (زیله باصار) اوت ایسته‌دکلرینی یاپه‌بیلیرلر ، بنی طبانجه ایله اولدیرمك صوکره عالمه انتحار ایتدی دیرلر ! ایشته اوزمان عبدالحمید کورلنی‌یه کیدر . . . آح کاشکه راضی اولسه ایدم . . . نم جوابم اردویی قیزدیره‌جق . . . نه‌لر ایشیدییورم . . حرم طرفنده نه‌لر جریان ایدیور . . ایواه ، ایواه . . عجبا نه اولیورز ، عجبا بنی‌ده اولدوره‌جکلرمی ، آح . . کاشکه سلطنتدن‌ده فراغت ایتسه‌ایدم ، تکمیل پاره‌می ویرسه‌ایدم . اموالمی‌ده ترك ایتسه ایدم . . .

اموال ؛ نقود قیمتدار احجار ، خزائن ؛ میلیونلر میلیونلر میلیونلر ... (صره ایله ایکی بویوك صندیغك قپاغنی اچار .) ایشته اوتوز اوچ سنه‌لك بر سلطنتك بوتون اثماری ! شمدی بونلردن محروم قاله‌جغم ؛ اوتوز اوچ سنه‌دنبری ادخار ایتدیکم

ثروتمدن ، حیاتمدن زیاده سودیکم خزائنمدن ، صاری صاری آلتونلرمدن ؛ — مرتعش اللرله صندیغك ایچنده‌کی لیرالری ؛ احجاری تحریك ایدر — آیریله‌جغم ابدیاً محروم قاله‌جغم . فقط جانوارلر ؛ کورمیورمیسکزکه عبدالحمید آلتونلردن آیریلیرسه یشایه‌ماز ! ... (لیرالری قارشدیرمقده دوام ایدر) آح ؛ آلتونلرمك روحمه قدر نفوذ ایدن حرارتلرینی ارتق قایمك اوستنده حس ایتمیه‌جکمی‌یم ؟ ارتق بومدار حیاتمدن کاملاً آیریله‌جقمی‌یم ؟ نه‌فلاکت ! نه‌فلاکت !... (دیوارده‌کی تابلویه باقار ... بوتابلو کندی الیله مدحت پاشا ، کمال بك وسائر احراری فرماصون قیافتیله مصور اوله‌رق ترسیم ایتمش اولدیغی روایت اولنان لوحه اوله‌جقدر .) ملعونلر ، عاقبت ، صاحبیغکز زهرلی افکارك تأثیرات منحوسه‌سنی کوریور ، ممنون اولیورسکز ، دکلمی ؟ طفو ، طفو ملعونلر ، سزه تلعین ایده‌رم سزدن نفرت ایدییورم . طفو ، طفو ... حالا قارشیمه چوب صیریتیور ، بنمله استهزا ایدییورسکز ، اویله‌می ؟ ملعون مدحت ، نه‌قدر چابالاسه‌م کوزلرمك اوکندن اومحقر طوریکی غائب ایده‌مه‌یورم ... ایشته ، ایشته حالا بنی تزییف ایتمکده اصرار ایدییورسك . آح ، ملعون ، سنی کبرتدم ، قفاکی کسدیردم فقط بنه انتقامی آله‌مادم . شو مزعج نظر محقر ، شو وضع مزییف ! هیچ بونك انتقامی آلنه‌بیلیرمی ؟ کمال کمال ؛ شو آدملرده‌کی متانت اطوار ، ثبات افکار بنی اوتوز اوچ سنه ازعاج ایتدی نه‌زمان یاربنه ... زمان شو تحقیراتدن ، شو تزییفاتدن قورتوله‌جغم ! اوح کبرك کبرك ... (تابلویه النه‌کچن هر هانکی برشیله اورر اورر) اوح شمدی برآز متسلی اولیورم . آنجق شمدی براز متسلی اولیورم .. فقط نه ایشیدیورم (آرقه‌ده‌کی پرده‌یه یانه‌شه‌رق قولاغنی دیواره یاپشدیرر دقتله دیکلر ، درخشانك یاننده یابانجی بریسی وار . . کنج برآدمك سسی ! مطلقا اردودن برضابط ! آح خائنلر حرمده کیردیکز اویله‌می ؟ شدتله قپویه اورر ؛ ارقه پرده اچیلیر ؛ درخشانك اوطه‌سی ؛ درخشان متوحش ایاغه قالقار . یان قپو سرعتله چیقمش اولان مجهول بری طرفندن چکیله‌رك قپاندیغی کورولور)

سویله درخشان سویله ؛ یاننده کیم واردی ؟ شمدی شو قپودن دیشاری کیم چیقدی ؟ سویله چابوق سویله . . .

درخشان — .....

عبدالحمید — نه‌یه سکوت ایدییورسك ؟ بنی اولدیردیکنی کورمیورمیسك

سنك اوطه کزده بنم الڭ زیاده سودیکم ... آح شیطان مخلوقلر ، نانکورانسانلر هیچ بریکز سوکی‌یه ، لطفه لائق دکلسکز ... سزی دائما ازملی ! .. حالا سکوتله بنی اولدیرمکده دوام ایده‌جکمیسنك ؟

درخشان — پادشاهم ؛ بوتهورکزدن برشی اکلایه‌مایورم بوراده قادر اغادن باشقه کیمسه یوقدی .. افندمزڭ زیارتی اوزرینه چکلدی ؛ نه‌دن اودرجه تلاش بویوریایور ؟

عبدالحمید — یالان سویله‌یورسك ، یالان ! بن قادرڭ سنی طانیمازمی‌یم ! بن بدلامی‌یم ؟ بوراده کنج برادم واردی ؛ سکا ، آح ، نه‌نفرت ، سکا عاشقانه تأمینات ویریوردی . سن‌ده .. سن‌ده مقابله ایدییوردك ... بونی قولاغمله ایشتدم نافله بنی الداتمغه چالشمه. فقط هیچ برزمان.. هیچ برزمان اومدیغکزه نائل اوله‌مایه‌جقسکز.. سنی صاغ براقمایه‌جغم (جیبندن اومشهور فیل دیشی صاپلی طبانجه‌سنی چکر ؛ درخشان توحش ایده‌رك فراره چالیشیر قپونك اوکنده ایکن عبدالحمید اتش ایدر، درخشان دوشر) کبر ملعون کبر .. آح، قابل اوله‌ایدی‌ده بوانده، دشمنلرمی بوتون اردویی کندی‌الله اولدیره بیلسه‌ایدم . . . فقط ... ینه بوتون احتراصات خونریزانه‌می تطمین ایده‌میه‌جکدم . بوانده اویله (درخشان — اختلاجات اظهار ایدر. خفیف ایکنی چکر ، « جمالجغم » دیه‌رك تسلیم روح ایدر) برحس انتقام حس ایتمکده‌ایم‌که اوتوز اوچ سنه‌دنبری نه‌قدر دشمنلرم کلوب کچمشسه هپسی بردن دیریلوب واسع بر صحراده طوپلانسه بن‌ده اونلرك هپسنی جهنمی براوراقله بیچسه‌م ینه قلبم سودای خونریزانه‌سندن وازکچه‌میه‌جك !

(نعشه خطاباً) اوح ، اوح ، ارتق سنك‌ده کستاخانه اطوارکه برخاتمه چکدم ارتق امین اوله‌بیلیرم.. تصرفنه مقتدر اوله‌مادیغم شوجاریه پارچه‌سی هیچ اولمازسه بنی مقهور ایده‌جك بربختیارلغه نائل اوله‌ماز ...

(ارقه‌سنی چویره‌رك پاره‌لرك صندقلرینه طوغرو کیدر . ارقه‌پرده اینر . صندوقلرك اوکنده طورور زیله‌باصار .)

ایواه ارتق نجات قالمامشدر، تکمیل سرایم اردونك النده بولنیور . (باش کاتب ایچری کیرر)

احوال نه‌در کزده باش‌کاتب ؟ سن اردوحقکزده هیچ برفنا فکر بسله‌یه‌من

دیوردك ایشته‌بنی فراغته ،نقود واموالی ترکه دعوت ایدییورلر . شـمدی کیم بیلیر نه‌یه قراروپره‌جکلر؟ یا‌نی‌اولدیررلرده‌انتحار ایتدی دیرلرسه‌ایشته‌سن کوریور ـ سك.. بوتون‌سرای‌خلقی‌ده‌کوریور ، بن‌انتحاراتمه‌یورم ،اویله‌بریالانله‌وفاتمی قپاتمق ایسترلرسه هپ شهادت ایدیکزکه بن انتحار ایتمامکه قرار ویریورم . . . شمدی نه‌لراولیور؟ . . .

بوباغیرشانلر ، آغلاشانلر نه‌ایچون باغیرشوب آغلاشیور ؟

باش‌کاتب — افندمز ، اوردوسرایه‌اقدرکیردی ، سرایك هرطرفنی‌تسلم‌ایدیور. هرکس‌حقنده‌اینی‌معامله ایدیورلر .

بالکز سرای آدملرینی کاملاً تسلم‌ایده‌رك‌اسکی‌سرایه کوندریورلر .

ایشته افندمز . (پنجره‌دن کوستریر)ایشته سلاحشورلرکز ،ایشته طاهرپاشا، ایکی‌یوزقدر سلاحشورکیدیور .

ایشته شونلرده‌خادم آغالرکز ؛ بر ایکی ، اوچ ، درت ، بش ، آلتی ، یدی ، سکز آرابه طولوسی خادم آغاسی . بیچاره‌لر آفریقانك اوجهنمی اقالیمندن‌بهیمی ، طبیعی برحیاتدن قوباریله‌رق ، بورایه کتیریلمش،اك‌محتشم برسرایه‌آتلمش،جمادی بر حـیات عاطله سوره‌که‌محکوم‌ایدلمش وشمدی چوغنك احتمال آکلامادیغی شو محیطك لوثیاتندن تبعیدایدیله‌رك برسمت مجهوله کوتوریلیور . ایشته ایشته هر آن آماده‌وصالکز اولان‌جاریه ومستفرشه‌لرکز، آسیانك اك‌ممتاز چیچکلری‌اونلرده آرابه‌لره‌ارکاب‌ایدیله‌رك بومرکز سفاهت‌واساتدن تبعید ایدیلیور .

شو سوری‌انسانلر باغچوانلرکز . . . شونلرسایسـلرکز، شونلر ایسـه آشجیلرکزدر . ایشته شوکروه‌ده یاورلر ومابینجیلرکزدر .

ملت دوشونیورکه تك بر آدمك اسـتراحتنی ، اذواقنی ، لذائذینی تأمین واحضار ایچون بویله سوری سوری ، قافله قافله انسانلرك تخصیص ایدلمه‌سی ، معطل براقلمه‌سی جائز اوله‌ماز ؛

ملت البته حقلیـدر . بر آزده بسـیطلکی ، برآزده حیـات طبیعیه‌یی تجربه بویورکز . . محدود حرملرکزله ، برقاچ جاریه‌کزله ، برقاچ آغاکزله‌یشامق‌ده البته ممکندر .

اوتوز بوقدرسنه‌دنبری شوسرای ، بوتون قوافل مستخدمینی ایله مملکتك نصف وارداتنی بلع ایدیوردی .

مدت آرتق بو اسرافه متحمل اوله‌مازدی . اردونك بوقدر اسرافه نهایت ویرمه‌سی پك محقدر ... (تلاش ایله آغلایه‌رق شهزاده عبدالرحمن ایچری کیرر)

عبدالرحمن — پادشاهم ، قورقیورم ، بنی قورتارکز . . هر طرفی اشغال ایتدیلر ، دوائرك کافه‌سی اردونك النده‌در ؛ بنم‌ده دائره‌م نظارت آلتنده‌در ؛ آرتق هیچ بر شیئمز قالمادی . بر ضابط ، چیقارکن هیچ بر شی آلمامه مساعده ایتمه‌دی ، بونلر ملتکدر دیدی .

عبدالحمید — قورقما ، اوغلم قورقما ، اردو ، ملت بزه فنالق ایتمیه‌جکدر . مستریح اول . . . .

عبدالرحمن — پادشاهم ، قورقیورم ، مستریح اوله‌مام . . ضابطان بزه ، بوتون آدملریمزه پك فنا باقیورلر . بوسرای ملتی محو ایتدی ، ملتك ثروتی اسراف ایتدی دیورلر . سزك ایچون ظالم ، غدار دیورلر . . اوح سز آرتق پادشاه دکلیسکز ، باباجغم ؟ نیچون امر ایتمه‌یورسکز ! بوقدر آدملر سرایمزدن چیقسین ! . . باش کاتب بك ، سز سویله‌یکز ، بونه دیمکدر . . بوقدر وقبا حریفلر نه صلاحیتله بزم سرایمزی ضبط ایدییور ؟ بابام آرتق پادشاه دکلیدر یوقسه ؟ . .

آح ، کورملی ایدیکز ، خبرویرمه‌دن قپو آچیلدی ، بن کدی ایله اوینایوردم ؛ پشیرده قارشیمده دیوان طوریوردی . کوزلریمی قالدیروب باقدیغم زمان بر ضابط کوردم : هر طرفی توز ؛ طوپراق ایچنده ؛ چاریقلری دها آیاغنده ؛ ایری بیقلی بر آدم ؛ پشیرده ؛ تکرده اورکدی ؛ برطرفه صیویشدی ؛ بن بر التماس ایچون کلیور ؛ اتکمی اوپه جك ظن ایتدم . نه قدر آلدانیورمشم هر حالده سیاه کوله ایله کدی بندن دها عقللی ؛ اونلر همان بوخبرسز کیرن آدمك بر دشمن اولدیغنی تقدیر ایتدیلر ؛ قاچشدیلر ؛ نه سویله‌یه‌جك دیه بکله‌یوردم : الیله قاپویی اشارت ایده‌رك ؛ بیورکز ؛ دیدی . برچاتوشه تسلیم ایتدی و (هایدی بابانك یانته) امرینی ویردی .

آح ؛ شمدی بزنه اوله‌جغز باباجغم ؟

باش کاتب بك ؛ سویله‌یکز رجا ایده‌رم ؛ بابام ا رتق پادشاه دکلیدر ؟

باش کاتب — هم اوت هم خایر . .

(بو آنده جلوس طوپلری ایشدیلیر . بوم . . بوم . . ارتعاش ایله تعجب ایدر .)

دها طوغریسی خایر . . .

(صمت ایچنده جلوس طوپلرینی دیکلرلر . . هر بر دانه‌سنده عبدالحمید آثار خوف وهراس کوستریر . .)

(آغالردن بری کیرر .)

— افندمز؛ ملت مجلسندن برهیئت کلدی ؛ بوانده حضورشاهانه‌یه کیرمك ایسته‌یور .

عبدالحمید — کستاخلر ، نانکورلر ، بندن دهانه‌ایسته‌یورلر . بنی راحت براقسینلر ؛ ایشته ایسته‌دکلری کبی هرطرفی ضبط ایتدیلر . ایسته‌دکارینی‌یاپدیلر دهانه‌اوله‌جق . . . سویله دفع اولوب کیتسینلر . صوکره... صوکره پشیمان اولورلر . نم آرتق تحمل قالمادی . (اللرینی جبلرینه‌صوقار ، ایکی طبانجه چیقارر) آکلایورمیسك ، کیت اویله سویله . . یوق ، یوق ، بوراده طور ، کیتمه . . . (طبانجه‌لری تکرار صاقلار) سویله کلسینلر ، کلسینلر ...

(آغا چیقار ... جلوس طوپلری دوام ایدر ... درت ذاتدن مرکب هیئت مبعوثان ایچری کیرر) نه‌ایستیورسکز

هیئتدن برذات — ملت‌سنی خلع ایتدی؛شرع شریف حقنده فتوی وبردی ؛تبلیغه‌کلدك .

(عبدالحمیدده بیوك براثر خوف وتلاش)

عبدالحمید — حیاتم ... حیاتمه ایلشمه‌یکز ... حیاتم ، مالم ... بن نه‌اوله‌جغم ، سویله‌ییکز ، بن‌نه‌اوله‌جغم ...

هیئتدن اولکی ذات — قورقما ، ملت انتقامه تنزل ایتمز ... حیاتك ملتك تحت صیانتنده‌در . مالکدن خبریمز یوق ، فقط عجبا مشروع مالکزوارمی؟

عبدالحمید — الله عشقنه سویله‌ییکز ، حیاتم تهلکه‌ده دکلمی ؟ آح سویله‌ییکز ... طوغروسنی سویله‌ییکز .

هیئتدن عینی ذات — بزم آغزیمز یالان سویله‌مز . . . ملت مجلسی یالکز خلعکه قرار وبردی ... (عبدالحمید یوزینی قاپار ، آغلار)

هیئتدن عینی ذات — آغلا ، بدبخت ، آغلا ! ایشته ظالملرك عاقبتی بویله‌اولور . جناب حق قرآن کریمنده شویله‌بویورمشلردر :

فانظر کیف کان عاقبت الظالمین ! — پرده اینر —

ختام

وطن مطبعه سی

باب عالی جاده سی نومرو ٤٠

فیأتی ۱۰۰ پاره‌در

محررك سائر آثاری:

ذكا	(ایپولیت‌ته‌دن ترجمه)	طبع اولنمامش
قبل التاریخ انسان	تألیف	»
جمهوریت	(چیچه‌روندن ترجمه)	»
معاهدهٔ اجتماعیه	(ژان ژاق روسودن ترجمه)	»
سزارك وفاتی	(وولتردن ترجمه)	تفرقه ایدلمش
روح معصوم	(داشویه‌فسكی‌دن ترجمه)	»
زندان خاطره‌لری		»
مكمل الفبا		دردست طبع

Emre, Ahmet Cevat
Yildizin sonu